

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΣΚΗΤΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

(ΠΙΝ. 11 - 16)

Τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1965 ὁ μαθητὴς μου, πτυχιούχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς κ. Μιχαὴλ Δ. Κατραμάδος, καθηγητὴς στὴν Ἀθωνιάδα Σχολή, μοῦ ἔφερε τὴν πληροφορία ὅτι στὴ Σκήτη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τὴν ἐξαρτημένη ἀπὸ τὴ μονὴ Κουτλουμουσίου, εἶχε βρεῖ μερικὰ χειρόγραφα, τὰ ὁποῖα εἶχαν μείνει ὡς τότε ἄγνωστα καὶ ἀκατάγραφα¹ καὶ τῶν ὁποίων εἶχε ἐπιχειρήσει μιὰ πρώτη πρόχειρη περιγραφή. Στὰ τέλη Ἰουνίου ἐπισκεφθῆκαμε μαζὶ τὴ Σκήτη καὶ συμπληρώσαμε τὴν περιγραφή. Μολονότι ἡ ἐπίσκεψή μας στάθηκε πολὺ σύντομη, θὰ θυμοῦμαι πάντα μὲ μεγάλη συγκίνηση καὶ νοσταλγία τὸ εἰρηνικὸ περιβάλλον τῆς Σκήτης καθὼς καὶ τὴν ἐξαιρετικὰ ἐγκάρδια φιλοξενία ποὺ μᾶς ἐχάρισαν ὁ γέροντας τῆς καλύβας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου Ἰωάννης καὶ ἰδιαίτερα ὁ μοναχὸς Χρυσόστομος, στοῦ ὁποίου τὴ σπάνια στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ Σκήτη τῆς μετανοίας του χρωστοῦμε καὶ τὸ βιβλίον ποὺ τῆς ἀφιέρωσε (βλ. παρακάτω). Τὸν εὐχαριστοῦμε θερμότατα καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ τὴ θέση.

Βέβαια δὲν εἶναι πλούσια καὶ ἐντυπωσιακὴ ἡ συγκομιδὴ τῶν χειρογράφων τῆς Σκήτης. Τὸ παλαιότερο χειρόγραφο εἶναι μόνον ἓνα περιγραμνὸ σπάραγμα τοῦ 14ου αἰώνα (ἀρ. 31), ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα, τρία ἀνάγονται στὸν 16ο (ἀρ. 15, 18, 22), πέντε στὸν 17ο (τρία χρονολογημένα), ὀχτῶ στὸν 18ο, τὰ ἄλλα ὅλα στὸν 19ο καὶ στὸν 20ὸ ἀκόμα αἰώνα. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι λόγος γιὰ νὰ μὴν καταγράφονται οἱ συλλογές χειρογράφων, ἀκόμα καὶ οἱ μικρότερες καὶ οἱ λιγότερο σημαντικὲς. Ἀνάμεσα στὰ πραγματικὰ (ἢ καὶ φαινομενικὰ μόνον) ἀσήμαντα, θὰ βρεθοῦν ἀσφαλῶς καὶ ἐκεῖνα ποὺ θὰ προσελκύσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ φιλόλογου, τοῦ ἱστορικοῦ ἢ τοῦ παλαιογράφου. Πράγμα τὸ ὁποῖο ἐλπίζουμε καὶ γιὰ τὰ 38 χειρόγραφα τῆς Σκήτης τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος ποὺ περιγράφονται παρακάτω².

ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

1. Ἡ Σκήτη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος δὲν ἀναφέρεται οὔτε ἀπὸ τὸν M. R i c h a r d στὸ πολῦτιμο Répertoire του, οὔτε ἀπὸ τὸν M. I. M a ν ο ὄ σ α κ α, Ἑλληνικὰ χειρόγραφα καὶ ἔγγραφα τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Βιβλιογραφία, ἈΘ. 1963.

2. Ἡ περιγραφή ἔγινε μὲ τὴ συνεργασία καὶ τῶν δυὸ μας. Τὸ προτασσόμενο

Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

(ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ)

Οι «σκήτες» τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἔχουν μιὰ δική τους ὀργάνωση καὶ ἓναν ἰδιαιτέρο χαρακτήρα, καὶ μαζὶ μὲ τὶς εἴκοσι μεγάλες μονῆς καὶ τὶς πολυάριθμες «καλύβες» καὶ τὰ «καθίσματα» δίνουν τὴ γνώριμη φυσιογνωμία τοῦ Ὄρους. Οἱ σκήτες διακρίνονται σὲ κοινόβιες καὶ σὲ ιδιόρρυθμες. Ἡ ιδιόρρυθμη σκήτη δίνει ἐξωτερικὰ τὴν ἐντύπωση ἑνὸς μικροῦ χωριοῦ. Λίγες δεκάδες καλύβες σκορπισμένες σὲ μιὰ κατάφυτη πλαγιά καὶ στὴ μέση ἑνας ναός, τὸ «Κυριακὸ».

Ἰδιόρρυθμες σκήτες στὸ Ἅγιον Ὄρος ὑπάρχουν ὀχτώ: 1) ἁγίας Ἄννας, τῆς μονῆς Μ. Λαύρας, 2) Καυσοκαλυβίων, τῆς μονῆς Μ. Λαύρας, 3) ἁγίου Δημητρίου, τῆς μονῆς Βατοπεδίου, 4) Τιμίου Προδρόμου, τῆς μονῆς Ἰβήρων, 5) ἁγίου Παντελεήμονος, τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, 6) ἁγίου Δημητρίου, τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου, 7) ἡ Νέα Σκήτη, τῆς μονῆς Ἁγίου Παύλου, καὶ 8) τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, τῆς μονῆς Ξενοφῶντος. Σ' αὐτὲς οἱ μοναχοὶ ζοῦν στὶς καλύβες καὶ ἐκεῖ δουλεύουν, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ ζωὴ τους. Κάθε Κυριακὴ ἢ γιορτὴ συγκεντρώνονται στὸ Κυριακὸ καὶ προσεύχονται. Τὶς ἄλλες μέρες οἱ προσευχῆς καὶ οἱ ἀκολουθίες γίνονται στὶς καλύβες.

Ἐπάρχουν ὅμως, ὅπως εἶπαμε, καὶ οἱ κοινόβιες σκήτες, οἱ ὁποῖες καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνιση καὶ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴ ζωὴ δὲν διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τὰ μοναστήρια. Οἱ μοναχοὶ ζοῦν σ' αὐτὲς ὅπως

σύντομο ἱστορικὸ τῆς Σκήτης ὀφείλεται στὸν Μ. Δ. Κατραμάδο, ὁ σχολιασμὸς τῶν ἐνθυμήσεων στὸ Ἐπίμετρο Α' σ' ἐμένα, ἢ δημοσίευση τῶν ἐγγράφων στὸ Ἐπίμετρο Β' σ' ἐκεῖνον. Στὴν καταγραφή ἀκολοιθῆθηκε τὸ σύστημα ποῦ ἔχω ἐκθέσει στὸν Ὁδηγό μου καταλόγου χειρογράφων, Ἄθ. 1961, σελ. 105-113 (Α Παλαιογραφικὴ περιγραφή, Β βιβλιογραφικὰ καὶ Ββ κτητορικὰ σημειώματα, Ε Ἐνθυμήσεις). Ἡ καθ' αὐτὸ περιγραφή τῶν χφφ γίνεται στὴν ἀπὸ μακριὰ παράδοση καθιερωμένη (τεχνικὴ) καθαρῆς (ὅπως ἀντίστοιχα στοὺς περισσότερους ξένους καταλόγους στὴ λατινικὴ). Χρησιμοποίησαμε τὶς ἀκόλουθες βραχυγραφίες:

BH : É. Legrand, Bibliographie Hellénique (15./16., 17., 18. αἰ.).

BHG : Bibliotheca Hagiographica Graeca (ἔκδ. 3η).

Br. : E. Briquet, Les filigranes, τόμ. 1-4.

In. H. : E. Follieri, Initia Hymnorum Graecorum, τόμ. 1-5.

In. P. : Chr. Baur, Initia Patrum Graecorum, τόμ. 1-2.

Petit : L. Petit, Bibliographie des acolouthies grecques.

P.G. : Migne, Patrologia Graeca.

Ἄκόμα : παραλ. : παραλείπει, φ : φύλλο, πφ : παράφυλλο, χ¹, χ² : χεῖρ πρώτη, δευτέρα, α' ἤμ. β' ἤμ. : πρῶτο ἤμισο, δεύτερο ἤμισο (τοῦ αἰώνα). Ὁ ἐκθῆτης⁸ (22⁸) σημαίνει: τετράδια (ἀντίστοιχα 6: τριάδια, 10: πεντάδια κ.ο.κ.).

στά κοινόβια, ἔχουν κοινὰ τὰ ἀγαθὰ, προσεύχονται μαζί, καὶ ὁ καθένας ἔχει τὸ διακόνημά του, τὴν ὑπηρεσία του. Οἱ κοινόβιες σκήτες τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἰδρύθηκαν ἀπὸ Ρώσους καὶ Ρουμάνους, κυρίως, μοναχοὺς καὶ εἶναι οἱ ἐξῆς: 1) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Βογορόδιτσα), τῆς μονῆς ἁγίου Παντελεήμονος, 2) Προφήτου Ἡλιοῦ, τῆς μονῆς Παντοκράτορος, 3) Τιμίου Προδρόμου, τῆς μονῆς Μ. Λάρας, καὶ 4) ἁγίου Ἀνδρέου (στὶς Καρυές), τῆς μονῆς Βατοπεδίου.

Κάθε σκήτη ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη μοναχικὴ ἀδελφότητα καὶ διοικεῖται ἀπὸ τὸν «δικαῖο», πού ἐκλέγεται ἀπὸ τοὺς γέροντες τῆς σκήτης. Στὶς ἰδιόρρυθμες σκήτες ὁ δικαῖος ἐνλαλάσσεται κάθε χρόνο, στὶς κοινόβιες εἶναι ἰσόβιος.

Ἡ σκήτη τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος εἶναι ἰδιόρρυθμη. Δὲν ἔχουμε ἀκριβεῖς μαρτυρίες γιὰ τὸ χρόνο τῆς ἰδρύσεώς της. Σὲ γράμμα πού ἔστειλαν στὶς 30 Μαρτίου 1842 οἱ μοναχοὶ τῆς σκήτης στὴ Ρωσία¹ ζητώντας βοήθεια, γιὰ ν' ἀγοράσουν διάφορα σκεύη ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἐκκλησία τοῦ Κυριακοῦ, ἀναφέρεται ὅτι ἡ σκήτη «ἐκτίσθη πρὸ χρόνων ἐξήντα τεσσάρων». Ἐπομένως ἡ σκήτη θὰ χτίστηκε γύρω στὰ 1778. Δὲν ἀποκλείεται καὶ προηγουμένως νὰ κατοικοῦσαν στὴ σκήτη μοναχοί, γύρω ὅμως στὰ 1778, κατὰ τὴν παραπάνω μαρτυρία, θὰ συγκροτήθηκε σὲ ἰδιαίτερη ἀδελφότητα. Τὸ συμφωνητικὸ, ὅπως χαρακτηρίζεται, γράμμα τῆς κυριάρχου μονῆς Κουτλουμουσίου², πού ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἐπίσημη ἀναγνώριση τῆς σκήτης ἀπὸ τὴν κυρίαρχη μονή, καθορίζει ἀκριβέστερα τὴν ἰδρυση τῆς σκήτης στὰ 1780 (βλ. Ἐπίμετρο Β', ἀρ. 1). Ὁ μοναχὸς Χρυσόστομος³ δίνει τὴν πληροφορία ὅτι στὰ 1782 μπῆκε ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Κυριακοῦ καὶ στὰ 1790 ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια. Μαρτυρίες ὅμως γι' αὐτὸ δὲν ὑπάρχουν. Στὴ χρονολόγηση μᾶς βοηθοῦν κάπως μερικὲς εἰκόνες τοῦ τέμπλου πού ἔχουν χρονολογία 1791. Στὸ γράμμα ὅμως τοῦ 1842, πού ἀναφέραμε στὴν ἀρχή, διαβάζουμε τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα: «Ἐτι δὲ καὶ τὸ κυριακὸν εἶναι ἀζωγράφιστον καὶ δίχος τέμπλον καὶ δίχος μάρμαρα εἰς τὸ ἔδαφος». Ἴσως οἱ σημερινὲς εἰκόνες τοῦ τέμπλου νὰ ἦταν τοποθετημένες σὲ ἄλλη θέση μέσα στὸ Κυριακὸ ἢ νὰ μεταφέρθηκαν ἀργότερα ἀπὸ ἄλλα παρεκκλήσια.

Ἄφου ἰδρύθηκε ἡ Σκήτη, ἀπαραίτητη ἦταν ἡ σύνταξη ἐνὸς ἔσω-

1. Σῶζεται σὲ ἀντίγραφο στὸ ἀρχεῖο τῆς Σκήτης, βλ. Ἐπίμετρο Β' ἀρ. 4.

2. Σῶζεται ἐπίσης σὲ ἀντίγραφο στὸ ἀρχεῖο τῆς Σκήτης. Δημοσιεύεται στὸ Ἐπίμετρο Β' ἀρ. 1.

3. Χρυσόστομος μοναχοῦ, Σκήτη ἁγίου Παντελεήμονος (Τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, Θαύματα τοῦ ἁγίου), Ἁγίου Ὁρους 1966 [Ἐκδοσις Συνοδείας Ἰωάννου μοναχοῦ, Καλύβη ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου]. Βλ. σελ. 11.

τερικού κανονισμού, ο οποίος θα ερρύθμιζε τα τυπικά της σκήτης, τις ακολουθίες, τις άγρυπνίες, τον τρόπο διοικήσεως, τα καθήκοντα και τις ύποχρεώσεις των μοναχών. Ο έσωτερικός όμως αυτός κανονισμός φαίνεται πως άργησε να συνταχτή, με αποτέλεσμα να παρατηρηθούν άνωμαλίες στη λειτουργία της σκήτης. Γι' αυτό ο πατριάρχης Νεόφυτος Ζ' (που είχε μείνει εξόριστος στο "Άγιον Όρος στο διάστημα ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη πατριαρχία του και είχε άμεση γνώση των άνωμαλιών στη Σκήτη)¹, με γράμμα του πατριαρχικό από 22 Σεπτεμβρίου 1799 ανέθεσε σε τρεις διαλεχτούς, όπως φαίνεται, άγιορείτες, στον προηγούμενο των Ίβήρων Διονύσιο, στον πνευματικό Ίωάννη της σκήτης της άγίας Άννης και στον μοναχό Χριστόφορο της σκήτης του Τιμίου Προδρόμου, ν' άποκαταστήσουν την εύρυθμία και να συντάξουν τους κανόνες και τις τάξεις της Σκήτης την ίδια μέρα έστειλε και στους μοναχούς της Σκήτης άλλο γράμμα με το ίδιο περιεχόμενο και με άυστηρές συστάσεις (βλ. Έπίμετρο Β' άρ. 2 και 3). Πραγματικά ή πατριαρχική έξαρχία, μαζί με τους προϊσταμένους της μονής Κουτλουμουσίου και τους μοναχούς της Σκήτης, καθόρισαν τα τυπικά της Σκήτης και τα κατέγραψαν, κατά την παραγγελία του πατριάρχη, σε δύο κώδικες, από τους οποίους ο ένας κατατέθηκε στη Μονή και ο άλλος έμεινε στη Σκήτη (είναι ο άριθ. 34 της περιγραφής μας). Οι διατάξεις ύπογράφτηκαν στο τέλος από τους προεστώτες της μονής Κουτλουμουσίου και τους μοναχούς της Σκήτης, καθώς και από τους τρεις πατριαρχικούς έξάρχους, και επικυρώθηκαν στην άρχή με την ύπογραφή του πρώην Κωνσταντινουπόλεως (του κατόπιν έθνομάρτυρα) πατριάρχη Γρηγορίου του Ε' (εικ. 10)².

Λίγο ύστερ' από τη ρύθμιση αυτή, στις άρχές του 19ου αιώνα άσκητεύει στη Σκήτη ο ιερομόναχος και πνευματικός Κύριλλος Καστανοφύλλης από το Καρπενήσι. Το 1808 έρχεται στη Σκήτη και γίνεται ύποτακτικός του ο όσιομάρτυς Γεράσιμος ο νέος, από το Μέγα Χωριό της Εύρυτανίας. Έμεινε εκεί τέσσερα χρόνια και ύστερα πήγε στην Κωνσταντινούπολη, όπου πέθανε με μαρτυρικό θάνατο στις 3 Ίουλίου 1812. Το λείψάνό του, εκτός από την κάρα του, μεταφέρθηκε στην

1. Ο από Μαρωνείας Νεόφυτος πατριάρχευσε για πρώτη φορά από 1 Μαΐου 1789 έως την 1 Μαρτίου 1794, και για δεύτερη από τα τέλη Δεκεμβρίου 1798 ως τον Ίούνιο 1801, βλ. Γεωργίου Πατρ. Πίνακες, σελ. 671, 677. Και μετά τη δεύτερη πατριαρχία έξορίστηκε στο "Άγιον Όρος.

2. Η πρώτη πατριαρχία του Γρηγορίου Ε' ήταν, όπως είναι γνωστό, πολύ σύντομη (1798 Μάιος - 1798 Δεκέμβριος). Ός τη δεύτερη πατριαρχία του (1806-1808) έμεινε εξόριστος στη μονή Ίβήρων.

ιδιαίτερη πατρίδα του. Σήμερα ένα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ λείψανό του φυλάσσεται στὴ μονὴ Προυσοῦ τῆς Εὐρυτανίας¹.

Τὸ 1821 οἱ μοναχοὶ ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τὴν βιαιοπραγίαν καὶ τὴν λεηλασίαν τῶν Τούρκων νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ Σκήτη. Στὸ γράμμα ποῦ ἔστειλαν στὴν 30 Μαρτίου 1842 ζητώντας βοήθεια (βλ. παραπάνω) ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς: «Εἰς δὲ τοὺς 1821 εἰς τὴν ἐπακολουθήσασαν ἀποστασίαν ηἰπάργησαν ὅλα τὰ σκευὴ τοῦ κυριακοῦ, ἄλλα ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν κρατούντων καὶ ἄλλα ἀπὸ τοὺς ἀποστατίσαντας ὁμοφύλλους καὶ ἔμεινε (φεῦ) ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελώνι καὶ ὡς ὄπωροφυλάκιον ἐν σικυηράτῳ»². Γύρισαν ὕστερ' ἀπὸ δέκα χρόνια καὶ ἐπιδόθησαν στὴν ἀνασυγκρότησή της, βοηθούμενοι ἀπὸ τὴν πρόθυμην συνεισφορὰν τῶν πιστῶν. Ἰδιαίτερα ἀναφέρουν, στὸ ἴδιο γράμμα τοῦ 1842, τὴν συμπαράστασιν τοῦ «χρησιμωτάτου ἐν πραγματευταῖς κυρίου Ἰγνατίου τοῦ Στεφάνου», ὁ ὁποῖος τοὺς ὑποσχέθηκε τὴν συνδρομὴν πλούσιων φίλων τοῦ ἐν Ρωσίᾳ (βλ. Ἐπίμετρο Β' ἀρ. 4). Ἔτσι σιγὰ σιγὰ, μὲ τὴν ἐργασίαν τῶν μοναχῶν καὶ τὰ ἀριερώματα τῶν πιστῶν, ἡ Σκήτη ξαναβρῆκε τὸν παλιὸν τῆς ρυθμὸν.

Στὰ 1895 ἤρθε καὶ ἀσκήτεψε γιὰ δύο χρόνια ἐν τῇ Σκήτι, ἐν τῇ καλύβᾳ «Ἰσαπαντῆ τοῦ Σωτήρος», ὁ μητροπολίτης πρώην Καρπάθου καὶ Κάσου Νεῖλος, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἔγινε σχολάρχης τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς καὶ δίδαξε σ' αὐτὴν τρία χρόνια³.

Σήμερα ἡ Σκήτη ἀποτελεῖται ἀπὸ εἴκοσι τρεῖς καλύβες, ποῦ στεγάζουν τριάντα μοναχοὺς· καθε καλύβα ἔχει τὴν μικρὴν τῆς ἐκκλησίαν, καὶ ἀπὸ τὸν ἅγιον ἢ τοὺς ἁγίους τῆς ἐκκλησίας παίρνει τὸ ὄνομά της. Ἔτσι ἔχουμε καλύβαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τῶν Ἀρχαγγέλων, τῶν ἁγίων Πάντων κ.ο.κ. Ὁ ἀρχαιότερος μοναχὸς καθε καλύβας ἀποκαλεῖται γέροντας, οἱ ἄλλοι ὑποτακτικοί. Οἱ ὑποτακτικοὶ ὀφείλουν σεβασμὸν καὶ ὑπακοὴν στὸν γέροντα καὶ ὁ γέροντας πάλι ὀφείλει ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ συμπεριφέρεται πατρικῶς στοὺς ὑποτακτικούς. Οἱ μοναχοὶ ζοῦν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τους. Καλλιεργοῦν τὴν γῆν καὶ ἀσχολοῦνται μὲ διάφορα ἐργόχειρα, ὅπως τὰ ὀνομάζουν, μὲ τὴν ραπτικὴν, τὴν ξυλογλυπτικὴν καὶ τὴν κομμοσχοινοποιίαν.

Κάθε χρόνο, στὴν 8 Μαΐου, ὅλοι οἱ γέροντες τῆς Σκήτης συγκεντρώνονται ἐν τῇ Κυριακῇ καὶ ἐκλέγουν τὸν δικαῖον καὶ τρεῖς συμβούλους, τοὺς «συμπράκτορας». Ἡ σφραγίδα τῆς Σκήτης χωρίζεται ἐν τέσσαρα

1. Περισσότερα γιὰ τὸν ὀσιομάρτυρα Γεράσιμον βλ. ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ χφ ἀρ. 8 (σελ. 359).

2. Πιστὴς 1, 8.

3. Χ ρ ι σ τ. Κ τ ε ν ᾱ, Ἡ σύγχρονος Ἀθωνιάς Σχολὴ καὶ οἱ ἐν αὐτῇ διδάξαντες ἀπὸ τοῦ 1845-1916, Ἀθ. 1930, σελ. 77.

τεμάχια και κρατούν από ένα ό δικαῖος και οί συμπράκτορες. Ὁ δικαῖος, σάν πρόεδρος τῆς ἀσκητικῆς ἀδελφότητας, φροντίζει γιά ὅλα τά κοινά ζητήματα τῆς σκήτης, γιά τήν τήρηση τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ Κυριακοῦ, διαβάζει κάθε μέρα τήν παράκληση τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, φιλοξενεῖ και ἐξυπηρετεῖ τοὺς περαστικούς προσκυνητές. Σ' αὐτόν καταφεύγουν γιά ὅποιοδῆποτε ζήτημα οἱ μοναχοὶ τῆς σκήτης.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Σκήτης βρίσκεται στό παρεκκλήσι τοῦ κοιμητηρίου. Περιέχει 350 περίπου ἔντυπα βιβλία και τά 38 χειρόγραφα πού περιγράφονται παρακάτω. Πολλοὶ χριστιανοί, ἔχοντας ιδιαίτερη εὐλάβεια σ' ἕναν ἅγιο, ἔστειλαν βοηθήματα και ἀφιερώματα στη Σκήτη, μέ τήν παράκληση νά γίνεται κάθε χρόνο λειτουργία ἢ ἀγρυπνία τήν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου αὐτοῦ. Οἱ μοναχοὶ ἦταν ἀναγκασμένοι νά βροῦν τήν ἀκολουθία τοῦ ἁγίου και νά τήν ψάλλουν κάθε χρόνο. Ἔτσι συγκεντρώθηκαν οἱ διάφορες ἀκολουθίες, τοῦ ἁγίου Γοβδελαῶ κ.ἄ. Μοναχοὶ πού ἔφυγαν ἀπό τή μονή Ἁγίου Παντελεήμονος (Ρωσικοῦ) και κατοίκησαν στη Σκήτη, ἔφεραν και τίς χειρόγραφες ἀκολουθίες τῆς ἁγίας Σκέπης τῆς Παναγίας. Ὁ μέγας ναός τῆς μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος τιμᾶται στό ὄνομα τῆς ἁγίας Σκέπης τῆς Παναγίας και πανηγυρίζει τήν 1 Ὀκτωβρίου.

Βιβλιογραφία γιά τή σκήτη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος δέν ὑπάρχει. Τελευταῖα μόνο ἔγραψε ἕνα ἀρκετά κατατοπιστικό βιβλιαράκι ὁ μοναχός Χρυσόστομος¹. Ὁ ἴδιος μοναχός, διάκονος σήμερα, Χρυσόστομος μέ προθυμία και ἀγάπη πολλή μᾶς βοήθησε στίς τεχνικές λεπτομέρειες τῆς ἐργασίας μας. Θερμᾶ και ἀπό τή θέση αὐτῆ τόν εὐχαριστοῦμε.

ΜΙΧΑΗΛ Δ. ΚΑΤΡΑΜΑΔΟΣ

1. Βλ. παραπάνω σελ. 351, ὑπόσημ. 3.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

1. Χάρτ. 29×20,5 φ.1 + σελ. 77 ἔτ. 1856

Ἐκκολληθῆσα τῆς ἀγίας Σκέπης.

φ. 1 «Ἀσματικὴ ἀκολουθία ἑορτάσιμος τῆς ἀστραπομόρφου Ἁγίας Σκέπης τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ λόγος ἐγκωμιαστικὸς καὶ διηγηματικὸς εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν... ἅπαντα πονηθέντα παρὰ μοναχοῦ Ἰακώβου, καθιερωθέντα δὲ εἰς τὸ Κυριακὸν τῆς ἱερᾶς σκῆτews τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος τοῦ Κουτλουμουσίου. Πονήσαντι συμπόνησον καὶ τὸν γράψαντα γράψον|| ἐν βίβλῳ ζώντων, δέσποινα, καὶ ἅμα τούτοις τάξον. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ραωνς' 1856, ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει Ἄθω».

σ. 1 Ἐκκολληθῆσα τῆς ἀγίας Σκέπης. Ἄρχ: Τῶν εὐσεβούντων τὰ πλήθη καὶ μοναζόντων χοροί, δεῦτε.

σ. 40 Μεγαλυνάρια τῆς ἀγίας Σκέπης.

σ. 41 Λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὴν ἀγίαν Σκέπην. Ἄρχ: Νεφέλη φωτὸς ἐσκέπαζεν εἰς τὴν ἔρημον τὸ πάλαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ – Τέλλ: ὅτι ἄνευ τῆς σῆς βοήθειας καὶ ἐπισκέψεως σωθῆναι ἡμεῖς οὐ δυνάμεθα, ὅπως σωθέντες διὰ σοῦ ὑμνῶμέν σε, ὦ Κεχαριτωμένη, . . . ἀμὴν [παραλ. In. P.].

σ. 65: Ὁ μικρὸς ἑσπερινὸς τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος καὶ εἰς κανὼν κατ' αἵτησιν τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς Διονυσίου πονηθέντα. Ἄρχ: Δεῦτε πιστοί, συνελθόντες ἐν τῇ σεπτῇ ἑορτῇ τοῦ ἀναργύρου.

σ. 76: Ἡ ἐκλογὴ τοῦ πολυελέου τῆς ἀγίας Σκέπης.

Ἐκκολληθῆσα τῆς ἀγίας Σκέπης, «συνθεθεῖσα ὑπὸ Ἰακώβου μοναχοῦ ἀγιορείτου», ἔχει ἐκδοθῆ ἀεπιμελεία καὶ δαπάνη τοῦ πανοσιωτάτου Ἀβερκίου τοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου τοῦ Ρωσσικοῦ», Ἄθ. 1869 (Petit, σελ. 148-149, ἀρ. 23a καὶ 23b).

A. Ἀριθμησις σελίδων διὰ χ¹. Ἐν ἀρχῇ ἀναριθμητὸν φύλλον (φ.1) ὡς προμετωπίς. Χεῖρ λίαν ἐπιμελής. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις λίαν καλή. Στάχωσις ἡμι-δερματίνη νεωτέρα.

B. (Ἐν τέλει:) Μητέρα Θεοῦ, λίταζε ὑπὲρ οἰκτροῦ ἁφροδοῦ τῆςδε ἀσματικῆς ὑμνωδίας καὶ τῇ σῇ σκέπῃ σώσον με. (Βλ. καὶ προμετωπίδα ἐν φ.1).

2. Χάρτ. 28×19,5 φ. 1 + σελ. 52 ἀρχ. 19. αἰ.

Ἐκκολληθῆσα τῆς ἀγίας Σκέπης.

σ. 1 «Ἀσματικὴ ἀκολουθία τῆς ἀγίας Σκέπης τῆς ὑπεραγίας δε-

σποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἠνωμένη μετὰ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ πολυάθλου Γοβδελαᾶ, υἱοῦ Σαβωρίου, βασιλέως Περσῶν). Ἄρχ: Τῶν εὐσεβούντων τὰ πλήθη καὶ τῶν ἀζύγων πληθὺς, δεῦτε.

σ. 41 «Λόγος διηγηματικὸς ἅμα καὶ ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὴν ἀστραπόμορφον καὶ χαριτόβρυτον Σκέπτην τῆς υπεράγνου καὶ πανυμνήτου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας». Ἄρχ: Ἐπιθυμητὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὑπάρχει ὁ λόγος οὗτος καὶ κεκρυμμένον τῷ ὄντι μυστήριον – Τέλ. ὡς ἐν ἀρ. 1. [παραλ. In. P.].

φ.1^v [χ²] Ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον τοῦ ἁγίου Γοβδελαᾶ.

Α. Δισσὰ μὴ ἀριθμούμενα. Χάρτης παχὺς. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις καλή. Στάχσις ἡμιδεγματίνη νεωτέρα.

3. Χάρτ. 26,5×19 φ. 1 + σελ. 72 ἔτ. 1855

Ἀκολουθία ἁγίου Γοβδελαᾶ (Σεπτ. 29).

σ. 1 : «Ἀσματικὴ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ πολυάθλου Γοβδελαᾶ . . . ἤδη ἀντιγραφεῖσα αἰτήσῃ τοῦ πανοικιωματικῶν κυρίου ἁγίου Νικηφόρου διὰ χειρὸς δὲ Ἱακώβου μοναχοῦ. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ θεογονίας ἡμῶν 1855, ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἁθῶν». Ἄρχ: Πανάριστε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, ἐνεργεῖ πρεσβεία σου.

σ. 42 : «Μαρτύριον φρικτὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ πολυάθλου Γοβδελαᾶ, υἱοῦ Σαβωρίου, βασιλέως Περσίας». Ἄρχ: Μεγάλων ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων εἶναι ἄξιοι παρὰ τε Θεῷ καὶ ἀνθρώποις οἱ ἐν ἁγίοις ὄσιοι καὶ ἀσκηταί – Τέλ: ὁ δὲ πανοικτιρῶν Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ τὸν μεγαλάθλον Γοβδελαᾶν δοξάσας ἐν γῆ καὶ οὐρανῷ διὰ τοὺς ἀμυθήτους ἀγῶνας ὅπου υπέμεινεν υπὲρ αὐτοῦ . . . ἀμήν. [παραλ. In. P. καὶ BHG].

σ. 64 [χ²]: «Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ὕστερον δὲ Εὐφημίου κληθέντος, πατριάρχου γενομένου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, ὅταν τις ἐνοχλῆται ἀπὸ αἰσχροῦς λογισμῶν, πρὸς τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν ἐν τῷ Ἑπτασκάλῳ καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Γοβδελαᾶν, τοὺς μεγαλόθλους».

σ. 67: Ἱλαρίωνος ἱερομονάχου Κιγάλα, Στίχοι πρὸς τὸν ἅγιον Γοβδελαᾶν. Ἄρχ: Γοβδελαᾶ πολύτλα, κλέος ἀφρικτον οὐρανίωνων || ἔκγονοι Περσιαδῶν οκηπτροφόρων γονέων.

Ἐν τέλει (σελ. 69-72) δίφυλλον κολοβὸν ἐξ ἄλλου συγχρόνου χφ: Θαῦμα τοῦ ἁγίου Γοβδελαᾶ [ἰατρύσαντος τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἱερέως Ζάνε Μπουνιαλῆ]: Ἄρχ: Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ἐξακοσιοστῷ ἐξηκοστῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας.

Ἡ Ἀκολουθία τοῦ ἁγ. Γοβδελαᾶ, συντεθεῖσα ὑπὸ Καλλισπίου Καλλέργη καὶ Ἐμμανουὴλ Τζάνε (Μπουνιαλῆ) ἐξεδόθη ἐν Βενετία (παρὰ Ἀνδρέα Ἰουλιανῶ) τῷ 1661 (B.II. 17.s. 2, 129 καὶ Petit, σελ. 99). Ἡ Εὐχὴ τοῦ ἁγ. Ἐπιφανίου καὶ οἱ Στίχοι τοῦ Ἱλαρίωνος Κιγάλα περιέχονται ὁμοίως ἐκεῖ (φ 7^v καὶ 6, B.H. ἔ.ά.). Ἡ διήγησις τοῦ Θαύματος εἶναι διασκευῆ εἰς ὕφος ψυχωφελοῦς διηγήσεως τῶν περιεχομένων ἐν τῇ πρὸς τὸν Μελέτιον Χορτάκιον ἀφιερῶσει τοῦ Τζάνε (φ.2-3, ἀνατύπωσης B.H. ἔ.ά. σελ. 130-131).

A. Δισσὰ μὴ ἀριθμούμενα. Προηγούνται 4 καὶ ἔπονται 2 φφ ἄγραφα. Ἀριθμησις σελίδων διὰ χ^ι μέχρι σελ. 63. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής, ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ χφ ἀρ. 1. Ἐρυθρογραφία. Πολύχρωμα ἐπίτιτλα. Κατάστασις λίαν καλὴ. Στάχωςις δερματίνη.

B. Γραφεὺς Ἰάκωβος μοναχὸς (βλ. προμετωπίδα, σ. 1). Διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς:

σ. 63 : *Υἱὲ Θεοῦ, κλέος σου τῷ κράτει
ὅτι πέρας τῷδε ἔθου σου τεύχει
Γοβδελαᾶ σθένει, τοῦ σοῦ μεγαλάθλου.*

σ. 65 : **Στίχοι πρὸς τὸν ἅγιον ἱκετήριοι**

*Γοβδελαᾶ ἔνδοξε, σώζοις ἱκέτην
Νικηφόρον σὺν θηηπόλον δεικνύων
φωτεινὸν ἀνγαῖς τῆς τρισυνοχῆς τριτίος,
ὥστε προεπόντως προσφέρειν σοι τοὺς ἕμνους,
τοὺς σὴν μνήμην στέφοντας, ῥῥαῖς ἁσμάτων.
Τοὺς δὲ εὐλαβῶς τούτους ἄδοντας, μάκαρ,
λιταῖς σου ῥόνου πολυστόνων πημάτων.*

Ἄλλοι καθιερωτικοί

*Ἀκολουθία ἡ τερπνὴ αὐτῆ ἢ τοῦ πεντάθλου
Γοβδελαᾶ τοῦ θαυμαστοῦ, Πέτρον τοῦ μεγαλάθλου,
ἐν τῷ σεπτῷ Κυριακῷ ἡδὴ ἀφιερῶθη
Κουτλουμουσίῳ σκήτεως νῦν καὶ καθιερώθη
παρὰ τοῦ πανοσίου τε καὶ θύτου Νικηφόρου,
τοῦ κελλιώτου ἐν Καραῖς, διὰ μνημόσυτόν του,
ἵνα μένη ἀείποτε ἀναπόσπαστος κείσε,
ὁμοῦ καὶ ἀναφαίρετος εἰς χρόνους πληρεστάτους.*

*Ἐν ἔτει τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τε,
πεντηκοστῷ καὶ πέμπτῳ τε, μὲν δὲ τῷ αὐγούστῳ.*

Ββ. φ.1: *Οἱ παρούσα φυλάδα ἐκ τῆς σκῆτης τοῦ αγίου Παντελεήμονος.*

4. Χάρτ. 26×20 φφ 56 α' ἡμ. 19. αἰ.

«Προχώρου, ἐνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων, μαθητοῦ γενομένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, περὶ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ κηρύγματος,

συγγραφῆς τε τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῆς αὐτοῦ μεταστάσεως» (BHG 916).

A. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Χάρτης χονδρός. Γραφή λίαν ἐπιμελής· ἀπὸ φ.28 ἡ γραφή ὀλιγώτερον ἐπιμελής. 2 φφ ἐν ἀρχῇ καὶ 2 ἐν τέλει ἄγραφα. Κατάστασις καλῆ. Στάχωςις νεωτερικὴ μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

5. Χάρτ. 23×18 φφ 47 ἔτ. 1881

Ἀκολουθία ἀγ. μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα (Ἰουλιαν. 24).

φ.1 α' Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἀρέθα καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, κατ' ἐξοχὴν δὲ καὶ τοῦ ἁγίου βρέφους μετὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ μητρὸς, Ἰουλιανῆς κδ'».

φ.31 Βίος τοῦ ἀγ. Ἀρέθα. Ἀρχ: Τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ εὐσεβεστάτου Ἰουστίνου ἐκυρίευσεν τὴν Αἰθιοπίαν Ἐλεσβαῖν ὁ περιβόητος καὶ ὀνομαστός εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν καὶ εἶχε τὰ βασίλειά του κατασκευασμένα εἰς μίαν πόλιν ὀνομαζομένην Λύξουσαν (μετάφρασις εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν τοῦ Μεταφραστικοῦ βίου BHG 167).

Ἀκολουθία ἔντυπος δὲν ἀναφέρεται παρὰ Petit.

A. Γραφή ἐπιμελής, καλλιγραφικὴ. Ἐρυθρογραφία. 5 φφ ἐν ἀρχῇ καὶ 4 ἐν τέλει ἄγραφα. Κατάστασις καλῆ. Στάχωςις ἡμιδεγματίνη.

B. πφ σταχ. ἀρχῆς [χ', ἀλλὰ δι' ἀβιάστου γραφῆς]: Ἡ παλαιὰ φυλλάδα ἦτο γραμμένη εἰς τὰ 1634. Αὕτη ἀντεγράφη ἀπροσθαιρέτως εἰς τὰ 1813 καὶ τὰ νῦν εἰς τὰ 1881 ὁμοίως παρὰ τοῦ ἀμαρτωλοῦ Γρηγορίου ἱερομονάχου Ρυμπουνίδου, ἱατροχειροῦργου, ἐν μηνὶ μαΐω.

6. Χάρτ. 26,5×20 φφ 14 α' ἡμ. 19. αἰ.

1. (φ.1) Ἀκολουθία μνημοσύνου κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἁγίου Ὁρους.

2. (φ.8) Κανὼν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος (Θεοφάνους). Ἀκροστιχίς: Παντελεήμονα τὸν πανάριστον μάρτυρα μέλπω.

A. Προηγῶνται 4 καὶ ἔπονται 5 φφ ἄγραφα. Γραφή ἀρκούντως ἐπιμελημένη. Κατάστασις μᾶλλον κακὴ (ρύπος). Τὸ φ.3 μικρότερον, ἐπικολλημένον ἐπὶ τοῦ φ.4. Στάχωςις νεωτερικὴ.

7. Χάρτ. 24×18 φφ 90 19. αἰ.

Ἀκολουθία ἁγίου Παντελεήμονος.

σ. 1 Ἡ ἀκολουθία.

σ. 38 Ἀναπλήρωσις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

σ. 59 Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγ. Παντελεήμονα. Ἄρχ: Πολλὰ καὶ μεγάλα εἰσὶ τὰ αἷτια τὰ παρακινουῦντά με, ἵνα τιμήσω τὸν σήμερον ἑορταζόμενον ἅγιον Παντελεήμονα — Τέλ: διὰ νὰ μὴ σταθῶσι χωρὶς τέκνα τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως, ἀλλὰ πάντες ὁμοῦ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου, ὅλοι νὰ ἀξιωθῶμεν τοῦ φωτὸς ἐκείνου . . . ἀμήν. (πρβ. BHG 1418;).

σ. 75 Οἴκοι κδ' κατ' ἀλφάβητον εἰς τὸν αὐτὸν ἅγιον. Ἄρχ: Ἄγγελοι οὐρανῶθεν καθορῶντές σου, μάρτυς. (Προηγεῖται κοντάκιον).

σ. 87 «Ἡ περίληψις τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ βίου κατὰ στίχον ἀλφαβήτου». Ἄρχ: Ἄξιος ἐξ ἀναξίου καὶ ἀξίας γεννηθεὶς || ὁ σοφὸς Παντελεήμων εὐκλεῶς ἀνατραφεὶς.

Ἀκολουθία ἔντυπος δὲν ἀναφέρεται παρὰ Petit, μόνον «κανόνες παρακλητικοὶ εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα καὶ ἱαματικὸν Παντελεήμονα», Κπολις 1865, 2190. Ἐκεῖ, σ. 30-39 «autre εγκώμιον anonyme en néo-grec (BHG 1418)» — ἴσως τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι.

A. Ἡ ἀκολουθία (σ. 1-37) διὰ χειρὸς λίαν ἐπιμελοῦς τῶν μέσων τοῦ 19. αἰ. Ἐρυθρογραφία. Πεποικιλμένα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιλα. Ὁ λοιπὸς κώδιξ δι' ἄλλης χειρὸς ἀρκούντως ἐπιμελοῦς τοῦ 1870 (βλ. B.). Κατάστασις ἀρκούντως καλή. Ἐν τέλει 6 φφ λευκά. Στάχωςις ἡμιδεσματίνη.

B. σ. 89: Τέλος τῆ 5 Ἰουλίου 1870.

8. Χάρτ. 24×16 σελ. 98 ἔτ. 1897

Ἀκολουθία ὀσιομάρτυρος Γερασίμου τοῦ νέου († 1812).

σ. 1 «Ἀσματικὴ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ὀσιομάρτυρος Γερασίμου τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ σκῆτῃ τοῦ Κουτλουμουσίου ἀσκήσαντος καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθλήσαντος, ὑποτακτικὸς γενόμενος τοῦ πνευματικοῦ παπα-Κυρίλλου τοῦ ὀνομαζομένου Καστανοφύλλη, εἰς τὴν καλύβην ὀπισθεν τοῦ ἱεροῦ τοῦ Κυριακοῦ. Ἐμαρτύρησε τῷ ,αωιβ' 1812 ἰουλίου γ'».

σ. 53 «Ἀθλησις μετ' ἐγκωμίων τοῦ ἁγίου νέου ὀσιομάρτυρος Γερασίμου». Ἄρχ: Ἡ εὐαγγελικὴ πίστις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναίρεσεν ὅλην τὴν δυστυχίαν καὶ ἀθλιότητα ὄλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

σ. 57 «Ὁ βίος τοῦ ἁγίου εἰς ἀπλῆν φράσιν ὑπὸ Κυρίλλου ἱερομονάχου Καστανοφύλλη. Νῦν δὲ μετερρυθμίσθη καὶ γραφικῶς ἐκαλωπίσθη ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ κατὰ σύνταξιν ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νεοφύτου Κοιρανίδου Σκοπελίτου, πρώην ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς κοινότητος τοῦ ἁγιωνύμου ὄρους Ἄθω καὶ ἀποβιώσαντος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱερᾷ

σκήτη». *Ἀρχ* : Οὗτος ὁ νέος ὁσιομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γεράσιμος ὑπῆρχεν ἐκ κώμης καλουμένης Μέγα.

σ. 82 Οἴκοι ἦτοι χαιρετισμοὶ τοῦ ἁγίου νέου ὁσιομάρτυρος Γερασίου τοῦ ἐκ Καρπενησίου ὀρμωμένου. Ἐν τέλει : *Ποίημα Γρηγορίου ἱερομονάχου καὶ πνευματικοῦ τοῦ Σκοπελίτου.*

Ὁ νέος ὁσιομάρτυς Γεράσιμος ἐγεννήθη τῷ 1787 εἰς τὸ Μεγάλο Χωριὸ Εὐρυτανίας καὶ νέος ἐξισλαμίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλ' ἐπανελθὼν εἰς τὸν Χριστιανισμόν ἐκάφη μοναχὸς καὶ ἠσκήτευσεν εἰς τὴν σκήτην τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ὑποτακτικὸς τοῦ ὁμοχωρίου του Κυρίλλου Καστανοφύλλη. Ἐμαρτύρησε τὸ 1812 (βλ. ἀνωτέρω εἰσαγωγὴν σελ. 353). Ἐκδοσις τῆς Ἀκολουθίας ἀπὸ Κυρίλλου Καστανοφύλλη ἱερομονάχου καὶ Ἀναγνώστου Ἰατρίδου λογιωτάτου) ἐγένετο ἐν Ἀθήναις, 1902 (Petit σελ. 92). Βλ. γενικώτερον *Κ. Δουκάκη* Συναξαριστὴν (Ἰουλίου) καὶ τὸ τεκμηριωμένον ἄρθρον Γεράσιμος νεομάρτυς τοῦ *Γερασίου Μικραγιαννανίτου*, *Θρησκ. καὶ Ἠθικῆ Ἐγκυκλοπ.*, τόμ. 4, Ἀθ. 1964 (βλ. αὐτόθ. καὶ τὸ ἄρθρον Καστανοφύλλης Κύριλλος).

Α. Γραφὴ καλλιγραφικὴ. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις καλὴ. Στάχωςις διὰ πρασίνου δέρματος.

Β. σ. 81: *Γέγραφα Ἀνατόλιος ὁ ἐκ Λευκάδος πέλων ἐν Ἀγίῳ Ὄρει 1897. Ἐν στέροισι ὡς τὸν σεβασμὸν τ' ὀσιάθλω φέρον || Συνασκητῆς γὰρ πέφυκε Γεράσιμος ὁ θεῖος || ἡμῶν τε καὶ συνάδελφος νῦν πρεσβευτῆς ἰδίως || ὑπὲρ τῆς σκήτεως αὐτῆς καὶ μέγας λυτρωτῆς μας || Ἐν Ἀγίῳ Ὄρει 1897, αὐ 45'.*

9. Χάρτ. 24×16,5 φφ 70 18. αἰ.

Ἀκολουθία τῶν ἁγιορειτῶν Πατέρων.

φ.1 : «Ἀκολουθία τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν τῶν ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἁθῶ διαλαμψάντων». *Ἀρχ* : Ὅτε τοῦ Κυρίου τὸν σταυρὸν ἤρατε ἐπ' ὤμων, πατέρες.

φ.30 «Λόγος ἐγκωμιαστικὸς διαλαμβάνων ἐν συντομίᾳ περὶ πάντων τῶν ὁσίων καὶ ἁγίων πατέρων τῶν ἐν τούτῳ τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἁθῶ λαμψάντων». *Ἀρχ* : Ὅσιακὴ πανήγυρις, πάντες οἱ δῆμοι τῶν ὁσίων συνάχθητε, μοναστῶν καὶ μιγάδων ἑορτῆ – *Τέλ* : ἵνα ἔχητε λέγειν καὶ ὑμεῖς πρὸς τὸν Θεὸν ἐκεῖνο τὸ ἀποστολικόν· ἰδοὺ ἡμεῖς καὶ τὰ παιδιά, ἃ ἡμῖν ἔδωκας, Κύριε, ᾧ . . . ἀμήν.

Ἡ ἀκολουθία, ἔργον Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, ἐξεδόθη ἐν Ἐρμουπόλει τῆς Σύρου, 1847 (2^ο Αθ. 1869, 3^ο Αθ. 1897), βλ. Petit σελ. 229-230. Περιέχει καὶ τὸν Λόγον ἐγκωμιαστικὸν (ἄστις παραλείπεται ἐν BHG).

Α. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Χάρτης χονδρὸς. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις λίαν καλὴ. Στάχωςις δερματίνη μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

Β. φ.70 [χ²] : *Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα 1795.*

10. Χάρτ. 26×18,5 φφ 42 μέσα 19. αί.

1. (φ.1) Ἀκολουθία ἁγίου Παντελεήμονος (Ἰουλ. 27). Ἀρχ: Τῆ παμφαεῖ πανηγύρει τοῦ θείου μάρτυρος.

2. (φ.25) *Νικήτα Παφλαγόνος*, Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα (BHG 1416).

A. Γραφή ἐξαιρετικῶς ἐπιμελής (εἰκ. 1). Ποικιλόχρωμα ἐπίτιτλα καὶ ἀρχικά. Τὸ τελευταῖον φύλλον προσθήκη διὰ χ². Κατάστασις λίαν καλή. Στάχωςις δερματίνη νεωτέρα.

11. Χάρτ. 21×15 σελ. 428 στ. 24 ζτ. 1689

Συναγωγή διαφόρων κεφαλαίων ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκ λόγων Πατέρων, τοῦ Γεροντικοῦ κτλ.

«Βιβλίον ὀνομαζόμενον Ἄνθος λογίων [!] περιέχον ἐκ τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ ἐκ τῶν προφητῶν λύσεις καὶ αἰνύγματα καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας διαθήκης ἐρωταποκρίσεις καὶ ἐκ τῶν ἁγίων π(ατέ)ρων λόγους καὶ νοουθεσίας καὶ ἐκ τῶν ὁσίων π(ατέ)ρων βίου καὶ λόγους καὶ ἐρωτήματα καὶ ἀποκρίσεις εἰς καθ' ἕκαστον ἅπαντα συναγμένα ἐν αὐτῇ τῇ βίβλῳ».

A. Ὀκτάδια μὴ ἀριθμούμενα. Γραφή ὀρθία λίαν ἐπιμελημένη, πλήρης ἐπιτιμήσεων. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις κακή. Ἡ μελάνη ἔχει καταστρέψει τὸν χάρτην. Στάχωςις δαρματίνη παλαιὰ μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

B. Ἐν τῇ προμετωπίδι, ἀμέσως μετὰ τὸν τίτλον: Ἐτελειώθη αὕτη ἡ παροῦσα βίβλος ἐν ἔτει σ(ωτη)ρίῳ ἀχθ' [1689], μαρτίῳ α'. [Ἀκολουθοῦν διαγεγραμμένα]: καὶ ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ μεγάλου σακελλαρίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Βυζαντίου. [Κατωτέρω διὰ χ²]: Κατὰ δὲ τὸ ἔτος ἀχχ' [1698] μαίῳ ιε' δέδωκεν κἀμοὶ δωρεὰν διὰ μνημόσυνον αὐτοῦ ἴδ' Σακελλίου Κράλης [;] ἱερέως [εἰκ. 2].

Τοῦ Ἰωάννου ἱερέως Βυζαντίου, μεγάλου σακελλαρίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, βιβλιογράφου λίαν ἐμπείρου, εἶναι γνωστοὶ καὶ οἱ κώδ. Κοσινίτσης ἀρ. 1 (Νομοκάνων, ἔτους 1686), Λαύρας Ω 96 (Νομοκάνων κ.ἀ., ἔτους 1694) καὶ Μετοχίου Παναγίου Τάφου ἀρ. 2 (Δοσιθέου Νομικὴ συναγωγή, ἔ.ξ.). Ἀπίθανον (λόγῳ τῆς χρονικῆς ἀποστάσεως) νὰ προέρχωνται ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ οἱ κώδ. Καρακάλου 157 (Ἀκολουθία τοῦ ἐγκαινιασμοῦ, ἔτ. 1622) καὶ Δημητσάνης 119 (Νομοκάνων, ἔτ. 1624), μολονότι ἡ ὑπογραφή εἶναι ἡ αὐτή: διὰ χειρὸς Ἰωάννου ἱερέως τοῦ μεγάλου σακελλαρίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου.

Bβ. πφ Γ: ἀφ' ἰβ' νοεμβρίου 3 ἀπο τὴν βιβλοθήκην τοῦ πατρὸς μας ὅτι ἀνέμεινε τὴν ἐμφάσαμε με τὸν ἀδελφὸ μου καὶ ἔγινεν τὸ παρὸν ἐδικῶν μας. (Κατωτέρω:) Εἰς τοὺς ἀφ' ἰβ' ἐν μηνὶ δεκεμβρίου ἰβ' ἐφέρθη τὸ παρὸν εἰς τὸν ὄντα τὸν κὺρ Μπαλάσι (ἡ χ¹ τῶν ἐνθυμήσεων, βλ. E).

Ε. Δύο παράφυλλα ἐν ἀρχῇ (φ. I καὶ φ. 1) καὶ πέντε ἐν τέλει (φφ. II-VI), πλήρη ἐνθυμήσεων ὑπὸ δύο χειρῶν, τῶν ἐτῶν 1716-1727 καὶ 1745-1765, ὡς καὶ ἄλλων σημειωμάτων. Πολλὰ διαγεγραμμένα κατὰ τρόπον καθιστῶντα ἀδύνατον τὴν ἀνάγνωσιν. Δημοσιεύονται ἐν Ἐπιμέτρῳ (Α'), (κατωτέρω, σελ. 372 κέ.) ἀποκαθισταμένης τῆς χρονολογικῆς σειρᾶς.

12. Χάρτ. 22×16,5 φφ 386 στ. 24 18. αἰ. ἀκέφ. κολοβ.

Κυριακοδρόμιον [*Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου*].

Ἄρχεται ἀκέφ. ἀπὸ τῆς Κυ πρὸ τῶν Φώτων (λόγος α'), καὶ λήγει κολοβ. τὴν Κυ τῆς Χαναναίας.

Α. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Γραφὴ ἢ συνήθης τοῦ 18. αἰ. Ἑλλειψίς ἐρυθρογραφίας. Κατάστασις ἀρκούντως καλή. Στάχσις νεωτερικῆ.

13. Χάρτ. 21×16 φφ 300 στ. 19-15 17. αἰ.

Βίοι ἁγίων καὶ λόγοι πανηγυρικοί.

1. (φ. 1) Βίος Ἰωάννου Χρυσοστόμου «ἄπας ἐξηγητὸς εἰς φράσιν κοινήν». Ἄρχ: Ὀλονῶν μὲν τῶν ἁγίων ὁποῦ ἐπολιτεύθησαν κατὰ Θεόν, εὐλογημένοι Χριστιανοί, οἱ βίοι καὶ αἱ πράξεις εἶναι ὠφέλιμες ὄχι μόνον ὅτι εἶναι παράδειγμα εἰς ἄλλους - Τέλ: αὐτὲς εἶναι οἱ πράξεις του, ἐπαινεταὶ μὲν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, δυσκατόρθωτοι δὲ τοῖς βουλομένοις μιμησασθαι ταύτας· γένοιτο δέ . . . ἀμήν.

2. (φ. 60^v) «Ἑλλάδιος μαθητῆς τοῦ Μεγ. Βασιλείου διηγῆσατο τούτην τὴν θαυμαστὴν διήγησιν πρὸς τὸν Μέγαν Βασίλειον». Ἄρχ: Ἑλλάδιος λέγει ὅτι μία τῶν ἡμερῶν μᾶς ἐπῆρε ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἐξέβηκε ἀπὸ τὸ Κάστρον - Τέλ: τοῖς δαιμονικοῖς ἄσμασι, οἷς μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται καὶ βδελύσσεται αὐτὸς ὁ Μέγας Βασίλειος . . . ἀμήν.

3. (φ. 68) Μαρτύριον ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου (BHG 1490).

4. Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Γεροντικοῦ. φ. 83^v Παραίνεσις τῶν ἁγίων πατέρων εἰς προκοπὴν τελειότητος. Ἄρχ: Ἐρώτησέ τις τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιον λέγων· εἶπέ μοι. φ. 121^v Πράξεις τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν γερόντων. Ἄρχ: Ὁ Ἅγιος Λίχτιος ὁ μεγάλων χαρισμάτων παρὰ Κυρίου ἀξιωθείς.

5. (φ. 138) Βίος καὶ πολιτεία ἁγ. Μακαρίου τοῦ Ρωμαίου (BHG 1004 ἢ 1005).

6. (φ. 152) Θαῦμα καὶ μαρτύριον ἁγ. μεγαλομ. Παρασκευῆς. Ἄρχ: Πεμφθεις δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ θαύματα ποιῶν (BHG 1420 f;).

7. (φ. 159) Βίος καὶ πολιτεία ὁσ. Εὐφροσύνης τῆς μετονομασθεί-

σης Σμαράγδου. Ἄρχ: Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἦτό τις ἄνθρωπος, τὸ ὄνομά του Παφνούτιος -Τέλ: καὶ τὸν ἔθαψαν πλησίον τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τῆς Εὐφροσύνης. εὐξώμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς . . . ἀμήν (μετάφρασις εἰς δημῶδη τοῦ βίου BHG 625).

8. (φ.166) *Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως*, Εἰς τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ἄρχ: Ἴδου πάλιν ἑτέρα πανήγυρις καὶ φαιδρὰ ἑορτὴ (BHG 1104).

9. (φ.173^v) *Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου*, Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν. Ἄρχ: Πολλοὶ τῶν μεγάλων τὴν παρθενίαν θαυμάζουσι (BHG 1964).

10. (φ.183) *Διήγησις ὠφέλιμος ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας συλλεγεῖσα περὶ Ἀκαθίστου* (BHG 1060).

11. (φ.197^v) *Ἰωάννου Χρυσοστόμου*, Εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισαῖον. Ἄρχ: Οἱ πόρρωθεν τοὺς λειμῶνας θεασάμενοι (P.G. 59, 595).

12. (φ.205^v) *Ἰωάννου Χρυσοστόμου*, Εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν. Ἄρχ: Ἄει μὲν ἀδελφοὶ τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ὀφείλομεν (P.G. 59, 515).

13. (φ.216^v) *Λόγος τοῦ μακαρίου Ἐφραίμ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ περὶ τῆς συντελείας*. Ἄρχ: Πῶς ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἁμαρτωλὸς Ἐφραίμ (Opera 2, 222).

14. (φ.227^v) *Ἰωάννου Χρυσοστόμου*, Εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδάμ. Ἄρχ: Ἀκούσωμεν, ὦ φιλακροάμονες, τῆς ἱστορίας ἐξ ἀρχῆς (P.G. 56, 528-538).

15. (φ.241) *Ἀναστασίου Σιναΐτου*, Εἰς τὸν ἕκτον ψαλμόν. Ἄρχ: Πρέπουσα ἀρχὴ εἰλικρινοῦς μετανοίας τῶν νηστειῶν (P.G. 89, 1077).

16. (φ.255^v) *Λόγος ἀνεπίγραφος εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον*. Ἄρχ: Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου, διήγησιν θαυμαστὴν καὶ παράδοξον γενομένην εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γεώργιον (Πρβ. BHG 687, a-b).

Α. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Παρχπομπὰ ἀπὸ τετραδίου εἰς τετράδιον. Ὑραφὴ ὀρθία ἐπιμελὴς ἐμπείρου βιβλιογράφου. Ἀπὸ φ. 166 κέ. ἰδίᾳ γραφὴ ἀραιότερα (στ. 15). Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις κακὴ. Λίαν τιλφόβρωτος ἢ ὡα. Στάχωσις νεωτερικὴ κατεστραμμένη.

Ββ. φ.1 *Παναρέτου μοναχοῦ Χίου*. [χ²]: ὑπάρχει τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος φ.2-3 *Τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι τοῦ μοναστηρίου Ράδουλβόδα* [χ²]: νῦν δὲ γέγονε τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος τῆς σκήτης. Πρβ. φ. 84 *Τὸ παρὸν βιβλίον τοῦ μοναστηρίου Ράδουλβόδα εἰς τὸ Μπουκουρέστι*.

Ε. φ.1 ,αχ81 [=1681] *ἐγγήρικα διάκον μῆρι ὀκτωβρίω κς'*.

14. Χάρτ. 20×14 φφ 314 (II,II) στ. 22 ἔτ. 1673

Κυριακοδρόμιον [*Μαξίμου τοῦ Πελοποννησίου*].

Β' μέρος, από τῆς Κυ τῶν ἁγίων πάντων μέχρι τῆς Κυ τῆς Χανα-
ναίας. Προηγεῖται πίναξ.

Α. 43⁸ [χ¹ α^{ντ} γων.]. Παραπομπαι ἀπὸ τετραδίου εἰς τετράδιον. Γραφή δεξιο-
κλινῆς λειτουργικῆ, ἐμπείρου βιβλιογράφου, τύπου μονῆς Ξηροποτάμου - Διονυσίου
(εἰκ. 4). Ἐρυθρογραφία. Ποικιλόχρωμα ἀρχικά καὶ ἐπίτιτλα. Κατάστασις ἐξαιρε-
τικῶς καλή. Στάχωσις δερματίνη παλαιὰ ἐπιδιωρθωμένη κατὰ τὴν ράχιν.

Β. φ.314^ν Τέλος καὶ τῷ Θ(ε)ῷ δόξα. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον κατὰ τὸ
ζρπα' ἐν μηνὶ φεβρουαρίου ιδ' [1673] ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἀθωῶτος.

φ.2 [χ¹] Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁδήγει.

Ββ. φ.2 (κάτω ὦα) Τὸ παρὸν Κυριακοδόμιον ὑπάρχει τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

15. Χάρτ. 19×14 σελ. 133 στ. 18 16. αἰ.

1. (σ. 1) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Παντε-
λεήμονος, μεταφρασθὲν εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν πρὸς ὠφέλειαν τῶν
ἀκουόντων». Ἀρχ: Ἐορταὶ καὶ πανηγύρεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν μας,
εὐλογημένοι χριστιανοί, δι' ἄλλο δὲν γίνονται, εἰ μὴ μόνον διὰ ψυχικὴν
ὠφέλειαν - Τέλ: ἵνα καὶ ὁ Θεὸς εὐφραίνεται εἰς τὰ ἔργα μας καὶ οἱ ἅ-
γιοι χαίρωνται εἰς τὰς ἐορτάς μας καὶ ἡμεῖς ἀξιοθῶμεν . . . ἀμήν [πα-
ραλ. BHG].

2. (σ. 89) Ἱστορίαι περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἀρχ: Ἀβραὰμ δὲ
κατέκησεν ἐν τῇ δρυὶ τῆ Μαυρῆ, ἐνθα καὶ πρώην - Τέλ: οἱ δὲ ἄνδρες
κατένευσαν ἐπὶ τὴν χώραν Σοδόμων.

3. (σ. 95) Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα. Ἀρχ: Καὶ
πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ αἵτια ὅπου στενοχωροῦν τὴν καρδίαν, παρακινοῦν
τὴν γλῶτταν καὶ σαλεύουν τὸν νοῦν [BHG 1418].

Ἐν τέλει ἐσταχωμένον φύλλον: Εὐχετικὰ τῆς Σκήτης. Τὸ αὐτὸ
γράφεται εἰς τὰ παράφυλλα διὰ νεωτέρας χειρὸς, [ὑπογρ.]: Παντ.λ.μ.ν.
ἱερ.μ.ν.χ. 1888.

Α. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Γραφή ἐπιμελῆς δεξιοκλινῆς λειτουργικῆ. Ἐν
ἀρχῇ ἐρυθρογραφία. Χάρτης παχύς. Ὁ ἀριθ. 3 μεταγενεστέρα προσθήκη 18. ἡ ἀρχ.
19. αἰ. Ἡ γραφή μιμεῖται τὴν παλαιότεραν ὕδατόσημα: ἄγκυρα: τύπου Br. 551
(ἔτ. 1556). Κατάστασις μᾶλλον κακή. Τὸ χφ ἔχει νεωστὶ ἀνακαινισθῆ. Στάχωσις
ἡμιδερματίνη νεωτέρα.

16. Χάρτ. 20×13,5 σελ. 59 ἔτ. 1867

Ἁγιασματάριον

σ. 1 Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

σ. 35 Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον ἢ εἰς ἀμπελῶνα ἢ εἰς κῆπον,
εἰ συμβῆ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἐρπετῶν ἢ ἄλλων εἰδῶν.

σ. 37 Εὐχὴ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τρύφωνος λεγομένη εἰς κήπους καὶ ἀμπελῶνας καὶ χωράφια.

σ. 45 Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Μοδέστου λεγομένη ἐν τοῖς κτήνεσι.

σ. 46 Εὐχαὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Μάμαντος λεγόμεναι ὅταν ἐν-σκήψῃ λοιμώδης νόσος ἐν τοῖς κτήνεσι.

σ. 54 Ἀκολουθία τοῦ Εὐχελαίου.

A. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής. Πλουσία ἐρυθρογραφία. 4 φφ ἐν ἀρχῇ καὶ πολλὰ φφ ἐν τέλει ἄγραφα. Κατάστασις λίαν καλή. Στάχσις δερματίνη μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

B. (σ. 34) Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα, ,αωξζ' [1867].

17. Χάρτ. 19,5×15 φφ 85 ἔτ. 1619

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Γοβδελαῆ καὶ Ἀγιασματάριον.

1. (φ.1) Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Γοβδελαῆ (Σεπτ. 29). Ἀρχ: Γοβδελαῆν νῦν οἱ πάντες μεγαλομάρτυρα ὑπὲρ Χριστοῦ παθόντα.

φ. 30-41^v Ὁ Βίος. Ἀρχ: Ὁ ἅγιος μεγαλομάρτυς τοῦ Χριστοῦ Γοβδελαῆς ἦτον ἀπὸ τὴν Περσίαν καὶ Περσία λέγεται ὅτι ἐσέβοντο καὶ προσκυνοῦσαν τὸ πῦρ καὶ τὸν ἥλιον.

2. Εὐχαὶ διάφοροι. φ.53^v εἰς τὴν εὐλόγησιν σταφυλῶν φ.54 εἰς εὐλόγησιν οἴνου φ.55^v τοῦ ἁγίου Ὑπατίου ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει.

3. (φ.57) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

4. (φ.73) Εὐχὴ συγχωρητικὴ.

5. (φ.77) Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον ἢ εἰς ἀμπελῶνα ἢ εἰς κήπον κτλ.

6. (φ.79^v) Εὐχὴ ἁγίου ἱερομάρτυρος Τρύφωνος.

7. (φ.85) Εὐχὴ τοῦ ἁγίου Ὑπατίου ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει.

A. φφ 1-56: 7⁸ [χ¹]. Γραφὴ, εἰς μὲν τὰ φφ 1-54^v ἀνειμένη, δεξιοκλινής, ἢ συνήθης τοῦ 17. αἰ., εἰς δὲ τὰ ὑπόλοιπα λειτουργικὴ, γωνιώδης, τύπου μονῆς Ἐηροποτάμου - Διονυσίου. Διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Πλουσία ἐρυθρογραφία, ἀρχικά, ἐπιτιτλα (πλοχομοί). Κατάστασις ἀρκούντως καλή. Στάχσις νεωτερικὴ (σανίδες) μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

B. φ.76: Κύριλλ(ος) (μον)αχ(ός), ,ζρκη', μη(νί) σεπτ(εμ)βρ(ίω) ιγ' [1619]. (εἰκ. 5). [Γνωστὸς ἁγιορείτης βιβλιογράφος μετὰ πλουσιωτάτην δρᾶσιν ἀπὸ τοῦ 1585-1630].

Bβ. φ.1: Αυτη ει φειλαδα αδλφε [;] και αφιεροθη εις κυληρον υβριγητυκον Παυλος και Διονησις.

18. Χάρτ. 30×21,5 φφ 340 στ. 27 16. αί.

Συμειών Θεσσαλονίκης, Περί τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας (εἰς κεφάλαια 366).

Κεφ. α'. Περί τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας. Ἄρχ: Παρκαλοῦμεν, ἐπειδὴ τὴν ἀληθῆ τῆς πίστεως γνῶσιν ἐδεξάμεθα (P.G. 155, 176).

Κεφ. τζζ'. Εἰ συμβῆ χειθῆναι ἐν τῇ εἰσόδῳ τὰ ἅγια ἢ βρωθῆναι ὑπὸ τινος ζώου, τί ποιητέον; (P.G. 155, 945).

φ 1-14 Προηγεῖται πίναξ τῶν κεφαλαίων (εἰκ. 6).

A. Τετράδια μὴ ἀριθμούμενα. Γραφὴ φιλολογικὴ συνεστραμμένη ρέουσα, λίαν ἐμπείρου βιβλιογράφου, συχνὰ εἰς τὸ τέλος τοῦ στίχου ἢ τῆς σελίδος ἐξεζητημένως διευρυνομένη. Πολλαχοῦ τὸ τέλος τοῦ λόγου διατίθεται σταυρικῶς, ἐκατέρωθεν δὲ τῶν σκελῶν γράφεται: IC XC NI KA ἢ ΦΧΦΠ (Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι). (εἰκ. 7). Πλουσία ἐρυθρογραφία, πορτοκαλόχρους. Ὑδατόσημον: κεφαλὴ βοός, περίπου ὡς Br. 14738 (ἔτ. 1542-43). Κατάστασις μᾶλλον καλὴ: ἐλαφρῶς κατεστραμμένον πρὸς τὸ τέλος. Στάχσις δερματίνῃ παλαιά, σύγχρονος πρὸς τὸν κώδικα.

B. φ. 340^v (μὲ εὐμεγέθη γράμματα): Ἄμην. (ἐντὸς τῶν γραμμάτων, μὲ ψιλογραφίαν): σωθεῖς ὁ γράψας, ἐλεηθεῖς ὁ ἔχων.

E. Ἐν πφ. σταχ. τέλους ὄνόματα ἱερομονάχων μονοκονδυλικῶς.

19. Χάρτ. 18×13 σελ. 499 στ. 14 (28) 18. αί.

*Ἀνθολογία Στιχηραρίου
(Μηναιῶν, Τριώδιον, Πεντηχοστάριον).*

σ. 424 Ἰδιόμελα τῶν Ὁρῶν τῶν Χριστουγέννων, Θεοφανείων, ἁγίων παθῶν.

[χ²] Προηγοῦνται Κεκραγάρια καὶ ἔπονται Λιταὶ τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν.

A. Τὸ κυρίως χφ ἀριθμεῖ διὰ χ¹ σελίδας ἀπὸ 144-499. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής, ἢ συνήθης τῶν μουσικῶν κωδίκων. Κατάστασις καλὴ. Στάχσις νεωτερικὴ (κατεστραμμένη).

Bβ. φ.3 Τὸ παρὸν στιχηράριον ἀφιερῶθη παρὰ τοῦ γερο Δανιὴλ κοινοβιότη μας εἰς τὸ Κυριακὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, καὶ ὅποιος τολμήσει κτλ.

φ.1 [χ μεταγεν.] Ἀφιερῶθὲν εἰς τὸ Κυριακὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

20. Χάρτ. 21×14 φφ 182 στ. 30 ἔτ. 1745

Εἰρμολόγιον (κατ' ἤχον).

φ.1 «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τοῦ Εἰρηολογίου, τοῦ συντεθέντος εἰς νέον καλλωπισμὸν καθὼς τανῶν ἀσματομελωδεῖται παρὰ κύρ Μπαλασίου ἱερέως».

Ἐν τέλει ἔπονται κατ' ἤχον στιχηρά, καθίσματα, ἀναβαθμοί, ἐξαποστειλάρια.

A. 22⁸ [χ¹] + 4 φφ. Γραφή ὀρθία ἐπιμελής· ἀρχικὰ διὰ μαύρης μελάνης. Κατάστασις καλή. Στάχωσις νεωτερικὴ (σανίδες).

B. Ἐν τέλει : *Ἦλιφε πέρας τὸ παρὸν εἰρηολόγιον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἀθανασίου ἱερομονάχου Ναυπλίου, ἁγμε' μαρτίου [1745].*

E. φφ.IV Τέλος σὺν Θεῷ ἐκάμαμεν τοῦ εἰρηολογίου εἰς τὰς σεπτεμβρίου μηνὸς 29.

21. Χάρτ. 20,5×14,5 φφ 459 18. αἰ. ἀκέφ. κολοβ.

Δοξαστάριον.

Δοξαστικὰ μετὰ τινων ἰδιομέλων δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου, μέχρι τῆς Κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων.

Ἐν τέλει τοῦ Μηηνολογίου προστίθεται: «Μαΐου γ'· μνήμη τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου, τοῦ κτίτορος τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων».

A. 98⁸ [χ¹]. Ἐξέπεσαν τὰ 6 πρῶτα φφ καὶ ὀλίγα ἐκ τοῦ τέλους. Γραφή λίαν ἐπιμελής, ἡ συνήθης τῶν μουσικῶν κωδίκων.

22. Χάρτ. 15×11 φφ 150 τέλ. 16. αἰ. ἀκέφ. κολοβ.

Ἀναστασιματάριον.

Ἐπονται ἰα' ἑωθινὰ («ποίημα κύρ Λέοντος τοῦ σοφοῦ βασιλέως, μέλος δὲ κύρ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος»).

A. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια. Γραφή ἐπιμελής. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις ἀρκούντως καλή. Ὑδατόσημον : ἄγκυρα, τύπου Br. 548 (ἔτ. 1561-1578). Ἀστάχωτον.

23. Χάρτ. 15×11 σελ. 174 17. αἰ. κολοβ.

Ἁγιασματάριον καὶ ἄλλα λειτουργικά.

1. (σ. 1) Εὐχαὶ τοῦ Λυχνικοῦ.
2. (σ. 30) Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου.
3. (σ. 47) Λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.
4. (σ. 120) Εὐχὴ τῶν κολλύβων.

5. (σ. 124) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

6. (σ. 158-174) Τάξις γινομένη εἰς χωράφιον κτλ. Εὐχὴ μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος. Εὐχὴ εἰς μετάληψιν σταφυλῶν.

Α. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια, ἀλλ' ἀριθμοῦνται σελίδες διὰ χ'. Γραφὴ λειτουργικὴ λίαν ἐπιμελής, τύπου μονῆς Ἐηροποτάμου - Διονυσίου (εἰκ. 8). Πλουσία ἐρυθρογραφία, κοσμήματα, ἀρχικά. Κατάστασις καλή. Στάχωσις νεωτερικὴ (σανίδες).

Ββ. σ. 1 τετράπλευρος σφραγίς : ΘΕΟΔΟΣΙΟΥΤΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ 1766.

24. Χάρτ. β' ἡμ. 19. αἰ.

1. (σ. 1) Ἀκολουθία νεκρώσιμος τοῦ ἐξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν τῆς ἱερᾶς σκήτεως κτλ. «Ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθῶ ἐν ἔτει 1884».

2. (σ. 44) Ἀκολουθία τῆς ἁγίας Εὐβούλης, μητρὸς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. «Ἐγγράφει διὰ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου καὶ γέροντος κυρίου Ἰωάννου τοῦ ἱεροδιακόνου καὶ ὠρολογοποιῦ ἐκ τῆς σκήτεως τοῦ Κουτλουμουσίου καὶ ἀφιερῶθη ἐν αὐτῇ. Ἐν ἁγιωνύμφῳ Ὁρει τοῦ Ἀθῶ 1883». (Δὲν ἀναφέρεται παρὰ Petit).

Συνεσταχωμένα τὰ κάτωθι ἔντυπα :

3. (σελίδες 42) : Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Συμεῶν τοῦ νέου θεολόγου, Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου 1877 (Petit, σελ. 270).

4. Λόγος ἐγκωμιαστικὸς εἰς τὸν Συμεῶν Θεσσαλονίκης. Ἐκδίδεται παρὰ Κοσμᾶ μοναχοῦ Νέας Σκῆτης Ἀγίου Παύλου [ἄ.ἔ., βλ. Petit, σελ. 270-271].

5. (σελίδες 20) : Λόγος Ἐπιφανίου, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου. «Ἀφιερῶθη παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου μοναχοῦ Ἀνατολίου Λευκαδίου ,αωοβ' [1872] ἐν μηνὶ ἀπριλίου ιγ', Α.Μ.Α.».

Α. Τὸ χειρόγραφον μέρος διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς χειρὸς. Στάχωσις ἡμιδεγματίνη νεωτέρα.

25. Χάρτ. 32,5×13 φφ 27 19. αἰ.

Ἀκολουθία ἀνακομιδῆς λειψάνων Ἀθανασίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας τοῦ μεγάλου.

Ἐπεταί : Ἀναπλήρωσις ἀκολουθίας τῶν ἁγίων πατέρων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου [πρβ. Petit, σελ. 16³].

Α. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής. Ποικιλόχρωμα ἀρχικά (συνδυασμὸς ἐρυθροῦ καὶ πρασίνου χρώματος). Ἐπιτίτλον ποικιλόχρωμον ἐν ἀρχῇ. Ἐν φ.1 σφραγίς τῆς Σκῆτης.

26. [73]¹ Χάρτ. σελ. 322 ἔτ. 1805

«Βιβλίον περιέχον ἑβδομήκοντα καὶ δύο Κατηχήσεις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐτυπώθησαν, ἀλλ' ὑστερον μετεφράσθησαν ὑπὸ τινος σοφοῦ καὶ ἐναρέτου ἀνδρός. Ἀντεγράφησαν δὲ νῦν χάριν τῶν ἐν Χῶ ἀδελφῶν ἡμῶν κατὰ τὸ ,αωε' [1805] σωτήριον ἔτος».

Συνεσταχωμένον ἔντυπον : «Κατηχητικόν, τοῦτέστιν Αἱ Κατηχήσεις τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου». Ἔκδοσις Βενετίας, Γλυκῆς 1676 (βλ. Β.Η. 17.σ. 2, 326).

Α. Γραφή οὐχὶ ἐπιμελής. Ἐλλειψίς ἐρυθρογραφίας. Στάχωσις δερματίνη νεωτέρα.

27. [209] Χάρτ. 26×19,5 σελ. 14 ἔτ. 1909

Παράκλησις εἰς τὸν ἅγιον Παντελεήμονα.

Α. Τὸ χειρόγραφον ἐξαιρετικῶς καλλιγραφημένον κατ' ἀπομίμησιν ἐντύπου. Ἀρχικὰ εἰκονογραφημένα. Ἐν ἀρχῇ: Εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς εἰκόνης συμπλέγματα γραμμῶν, προφανῶς τὸ ὄνομα τοῦ καλλιγράφου [ἴσως : Ἀθανάσιος Μοναχὸς Κουτλουμουσιανός]. Εἰς τὸ ἀριστερὸν καὶ δεξιὸν πλαίσιον : Ἐποίησεν | ἐν ἔτει 1909. Στάχωσις ἡμιδερματίνη νεωτέρα.

28. [215] Χάρτ. 20,5×15 φφ 56 ἔτ. 1806

1. (φ.1) Πίναξ ἀκριβῆς περὶ τοῦ εὐρίσκειν εὐκόλως ἐν ποίοις βιβλίοις εἰσὶν οἱ λόγοι τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ πασῶν τῶν Κυριακῶν καὶ οἱ βίοι τῶν ἁγίων (Εὐρετήριο τῶν δώδεκα μηνῶν, τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου).

2. (φ.16) Κατάλογος Βιβλιοθήκης Κυριακοῦ. «Ἴδου σημειοῦμεν κατ' ὄνομα ἅπαντα τὰ βιβλία τοῦ Κυριακοῦ, ἅπερ κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκονται» [καὶ ὑποσημείωσις] : «Κατὰ τὸ ,αωη' μαῖου δ' [1808] τὰ ἐπαράδωσα εἰς χεῖρας παπα-Χαραλάμπου τοῦ μικροῦ».

3. (φ.18) Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα καὶ ἱαματικὸν Παντελεήμονα.

4. (φ.24) Ἐκλογή ἐκ τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβίδ.

5. (φ.53) Τροπάρια διάφορα.

Συνεσταχωμένον τεῦχος ἐκ 4 φφ περιέχον κατάλογον ἱερῶν λειψάνων τῆς Σκήτης.

Α. Γραφή λίαν ἐπιμελής. Πλουσία ἐρυθρογραφία. Στάχωσις δερματίνη.

Β. φ. 56^v ,αως' [1806] φευροναρίου ις'. Γέγραπται παρὰ τινος ἀμονάχου

1. Τὰ χφφ 26-30 καὶ 35, κατατεταγμένα πρότερον μεταξὺ τῶν ἐντύπων, ἔφερον τοὺς ἐντὸς ἀγκυλῶν ἀναφερομένους ἀριθμούς.

K:K:K: (Ἀμέσως κατωτέρω:) *Τὰ τρία κάπα τὰ ἀρχικά δε ἀνοτέρω λέγουν: Κυρίλλου Καστανοφύλλι Καρπενισιότου, γέροντος τοῦ ἁγίου νέου ὁσιομάρτυρος Γερασίμου.*

[Περὶ τοῦ Κυρίλλου Καστανοφύλλη βλ. ἄνωτ. σελ. 352 καὶ σημείωσιν εἰς ἀρ. 8].

29. [213] Χάρτ. 20,5×15 φφ 44 ἔτ. 1918

Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα καὶ ἱαματικὸν Παντελεήμονα. Ἀρχ: Καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα τὰ αἷτια ὅπου στενοχωροῦν τὴν καρδίαν (BHG 1418).

A. Γραφή ἐξαιρετικῶς καλλιγραφικὴ κατ' ἀπομίμησιν ἐντύπου (εἰκ.10) Ἐν σελ. 1 ποικιλόχρωμα ἐπίτιτλα καὶ ἀρχικά. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

B. Ἐν τέλει: *Τὸ παρὸν ἐγγράφη παρὰ τοῦ Ἱακώβου ἱερομονάχου Ἰβηροσκητιώτου ἐν ἔτει Σωτηρίῳ 1918.*

30. [308] Χάρτ. 17,5×12 φφ 90 18. αἰ.

Ἀναστασιματάριον.

Ἐπονται ἀέθωινά τονισθέντα τε καὶ μελουρηθέντα παρὰ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος τοῦ πρωτοψάλτου».

Προηγεῖται Ἐξήγησις τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς τέχνης.

A. Γραφή λίαν ἐπιμελής. Κατάστασις καλή. Στάχωσις δερματίνη.

Bβ. Βασιλείου μοναχοῦ ἁγίου Παντελεήμονος *αὐγβ'* 1832.

31. Περγαμηνὸν σπάραγμα ἐκ 2 φφ. 14. αἰ.

Ἀπόσπασμα Μηναίου (13-14 Ἀπριλίου).

Ἀρχ: Ἡ μόνη διὰ λόγου ἐν σαρκὶ τὸν λόγον κηύσασα - Τέλ: πᾶσαν ψυχὴν ἠρδεύσατε διδαχαῖς ἐκ μέσου ποιήσαντες τὸν φλογμὸν τῆς ἀπάτης θείᾳ χάριτι.

A. Χρησιμεύει ὡς ἐξώφυλλον ἐντύπου ἐγχειριδίου ἐγκωμίων.

32. Χάρτ. 22,5×16,5 φφ 142 18. αἰ.

Ἀπόσπασμα Παπαδικῆς.

σ. 629 Κατ' ἤχον Θεοτοκία.

σ. 672 Μαθήματα τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ κτλ.

A. Ἀπόσπασμα ἐκ μεγαλυτέρου κώδικος, σελίδες ἀριθμούμεναι διὰ χ¹, ἀπὸ 629-912. Κατάστασις καλή. Ἀστάχωτον.

33. Χάρτ. 14,5×10,5 φφ 25 ἀρχ. 19. αἰ.

Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ.

1. Γραφή ἀρκούντως ἐπιμελής. Στάχωςις ἡμιδερματίνη.

34. Χάρτ. 36×24 ἔτ. 1799

Ὁ κώδιξ τῆς Σκήτης τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Ἐν ἀρχῇ προμετωπίς μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν : «Κώδιξ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου δοθεὶς τῇ σεβασμῖα αὐτῆς σκήτη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, αψ4θ' νοεμβρίου α' [1799]».

φφ. 7-13 Διατάξεις τῆς Σκήτης εἰς κδ' κεφάλαια.

φ. 7 ἄνω : σφραγὶς τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἡ ἐπιγραφὴ : «Κώδιξ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, δοθεὶς παρ' αὐτῆς τῇ σεβασμῖα ἑαυτῆς σκήτη τοῦ μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος». Ἀκολουθεῖ Προίμιον, ἐν τέλει τοῦ ὁποίου : «καὶ δὴ ἴδε ἐκτίθενται ἐφεξῆς κεφαλαιωδῶς κατὰ τὸ αψ4θ' νοεμβρίου α' [1799]». Ἄνω, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν, ἰδιόχειρος ὑπογραφή Γρηγορίου Ε' : *Πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ἐπικυροῦ (εἰκ. 10)*.

Ἐν τέλει (φ.13) αἱ ὑπογραφαὶ τῶν προεστῶτων τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, μοναχῶν τῆς Σκήτης (;)καὶ τῶν τριῶν πατριαρχικῶν ἐξάρχων : *Διονύσιος προηγούμενος Ἰβηρίτης καὶ ἔξαρχος ἐπιβεβαιῶ, Ἰωάννης ἱερομόναχος Ἀγιαννανίτης καὶ ἔξαρχος ἐπιβεβαιῶ, Χριστοφόρος μοναχὸς Προδρομίτης καὶ ἔξαρχος ἐπιβεβαιῶ* (βλ. ἄνωτέρω εἰσαγωγὴν σελ. 352 καὶ Ἐπίμετρον Β' ἀρ. 2 καὶ 3).

Ἔπονται διάφορα ἄλλα ἔγγραφα.

Ἐντὸς τοῦ κώδικος τεῦχος ἐξ 8 φφ, μᾶλλον μεταγενέστερον τοῦ κώδικος (ἀρχ. 19. αἰ.), περιέχον εἰς κδ' κεφάλαια διατάξεις τῶν ἀσκουμένων ἐν τῇ Σκήτῃ διαφόρους τῶν προηγουμένων.

Βλ. καὶ ἀρ. 37.

1. Στάχωςις νεωτερικὴ μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων.

35. [321] Χάρτ. 27×19,5 α' ἡμ. 19. αἰ.

Ἀκολουθία ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ.

φ.23 Κανῶν παρακλητικὸς εἰς τὸν Ἰδιον.

1. φφ: 1-22 5 δισά ἀριθμούμενα + 2 φφ, φφ 23-29 ἀριθμοῦνται ὁμοίως δισά. Ἔπονται πολλὰ φφ ἄγραφα. Γραφή λίαν ἐπιμελής. Πλουσία ἐρυθρογραφία. Κατάστασις ἐξαιρετικῶς καλή. Στάχωςις ἡμιδερματίνη νεωτέρα.

36. Χάρτ. 20×15,5 ἔτ. 1895

Ἀκολουθία ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ μεταγραφεῖσα καὶ πλου-

τισθεισα παρὰ Παντελεήμονος ιερομονάχου Πελοποννησίου καὶ δι' ἐξόδων Χαραλάμπους μοναχοῦ Σέρβου. 1895».

A. Γραφή ἐπιμελής. Στάχωσης δερματίνη νεωτέρα.

B. Ἐν τέλει βιβλιογραφικὸν σημείωμα Παντελεήμονος ιερομονάχου Πελοποννησίου.

37. Χάρτ. 31×23 σελ. 230 19. αί.

Κώδιξ τῆς Σκήτης τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος.

Ἐν ἀρχῇ σημείωμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τριῶν ἐπιτρόπων, τῶν Σκαρλάτου Σεβαστοπούλου, Μιχαλάκη Γούναρη Χατζηχρίστου, Θεοδῶση Τζικαλιώτη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ Παναρέτου μοναχοῦ Χίου.

Ἐπονται διάφοροι σημειώσεις (Ἄγρυπνίαι - ἀφιερῶματα κτλ.).

A. Πολλὰ φύλλα ἄγραφα. Σελίδες ἰριθμημέναι διὰ χ¹.

38. Χάρτ. 33×24 φφ 21 ἔτ. 1912

Ἀκολουθία ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος «καλλιγραφεῖσα τῇ ἐπιμελείᾳ Στεφάνου Μ(ονα)χ(οῦ) πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν. Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ 1912».

Πιθανῶς ἀντίγραφον ἐκ τῆς ἐντύπου ἀκολουθίας, ἐκδοθείσης ἐν Κπόλει 1804 [Petit, σελ. 190].

A. Κώδιξ ἐξαιρετικῶς καλλιγραφημένος διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς ὡς καὶ τὸ χφ ὑπ' ἀριθ. 27. Κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν σήμερον ζώντων ἐν τῇ Σκήτῃ μοναχῶν ἀμφότερα τὰ χφφ ἀντεγράφησαν ὑπὸ Ἄθανασίου Μοναχοῦ Κουτλουμουσιανοῦ.

Ε Π Ι Μ Ε Τ Ρ Ο Ν

Α'. ΟΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΦ ΑΡ. 11

Οἱ ἐνθυμήσεις ἔχουν γραφτῇ στὰ παράφυλλα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ χφ (βλ. παραπάνω περιγραφή, σελ. 361, E) καὶ προόρονται ἀπὸ δύο χέρια. Τὸ πρῶτο, μὲ γραφὴ ἀκριτὰ ἐπιμελημένη καὶ κομψὴ ἀλλὰ ἀνορθόγραφη, ἔχει γράψει τὶς ἐνθυμήσεις ἀρ. 1-6, ποὺ ἀναφέρονται τὸ περισσότερο σὲ γεγονότα ἱστορικὰ τῶν ἐτῶν 1716-1727 (μὲ ἀναδρομὴ, στὸν ἀρ. 1, ὡς τὸ 1699). Μὲ τὸ ἴδιο χέρι ἔχει γραφτῇ καὶ τὸ κτητορικὸν σημείωμα τοῦ 1717 (βλ. περιγραφή, Bβ). Οἱ ὑπόλοιπες ἐνθυμήσεις εἶναι γραμμένες ἀπὸ ἑνὸς δευτέρου χέρι, μὲ γραφὴ παχύτερη, περισσότερο ἀγροῦκο ἀλλὰ χωρὶς πολλὰ λάθη, καὶ ἀναφέρονται στὰ χρόνια 1745-1765, καὶ κυρίως σὲ ζητήματα τοῦ πατριαρχείου καὶ σὲ μερικὰ θυμῆματα προσωπικά. Αὐτὸς ποὺ τὰ γράφει φαίνεται πὼς ζῆ στὴν Πόλη, στὸ ἄμεσο περιβάλλον τοῦ πατριαρχείου, εἶναι ἀσφαλῶς

μοναχός (ἀπὸ τὸ 1753 μεγαλόσχημος), καὶ τὸ 1755 φεύγει ἀπὸ τὴν Πόλην (ἀρ. 16) πιθανότατα στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου τὸν βρίσκουμε τὸ 1760 καὶ τὸ 1765 (ἀρ. 20, 23) σὲ κάποια καλύβια τῆς σκήτης τοῦ Μεγάλου Λάκκου κοντὰ στὸν κόλπο τῆς Μορφινοῦς.

Στὴ δημοσίευση ἀποκαταστήσαμε τὴ χρονολογικὴ σειρὰ, καὶ στίς ὑποσημειώσεις κάτω ἀπὸ τὸ κείμενο δίνουμε μερικές, τίς πρὸ ἀναγκαῖες, πληροφορίες σχετικὰ μὲ τ' ἀναφερόμενα γεγονότα, ἀντλώντας ἀπὸ τ' ἀκόλουθα βασικὰ βιβλία: Ἁθ. Κομνηνοῦ Ἰγνηλάντου, Τὰ μετὰ τὴν Ἁλωσιν, Κπολις 1870. Μ. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες, Κπολις 1885-1890. Ν. Jorga, Geschichte des osmanischen Reiches, τόμ. IV, Gotha 1911.

1. Ἁρ. 1-6 (1716-1727) *

1 (φ V^v). ,αχ4θ' ἰανουαρίω ἰζ' ἰνδ. ζ' [1699] ἐγγενεν ἐλέω Θ(εο)ῦ ἡ οἰκουμενικὴ ἀγάπη καὶ ἔνωσις τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ τε σουλτάν Μουσταφὰ μετὰ τοῦ καίσαρος τῆς Δαλματίας καὶ Γερμανίας καὶ τῶν λοιπῶν.

ἰνδ. θ' ,αψις' [1716] ὁ μέγας καὶ πολὺς εἰς τὴν γνόνσιν Αληπασιῶς βεζεῖρις ἐχάλασε ταις αγάπαις με ὅλους καὶ ἔλαβε τας ἀμηνβὰς του εἰς τὰ ἐκεῖθεν. Καὶ τὸ ἀποβισόμενων ὁ Θ(εὸς) τὸ ξεῦρι, τη κατάστασις μέλη ἐξαναγένη, ἄς γίνη τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα.

2 (φ IV^v). Ἐπὶ ἔτος ,αψκγ' οκτομβρίου ς' [1723] ἤλθεν ο ἐλτζῆς Ἁτζέμεις γηρεύοντας κρίσιν μὲ τοὺς Τούρκους διατὶ ἐπίγαν εἰς τὸ Τεῦληζη καὶ μόνων ἐπτὰ ἀν(θρώπ)ους ἀφησαν καὶ ἤλθανε καὶ τοὺς ἐπίληπους ὄχι.

* Εὐχαριστῶ τοὺς κ.κ. Ἁπ. Βακαλόπουλο καὶ Κ. Θ. Δημαρᾶ, καθὼς καὶ τὴν κυρία Ἐλισάβετ Ζαχαριάδη γιὰ τὴ συμβολὴ τους στὴ διαλεύκανση ὀρισμένων σημείων.

1. Πρόκειται γιὰ τὴ γνωστὴ συνθήκη τοῦ Κάρλοβιτς, στὴν ὁποία πρωτοστάτησε ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἰγνηλάντης 228. (Ὁ Ἰγνηλάντης χρησιμοποιεῖ τὸν ἴδιον ὄρο, «ἀγάπη»). Ἡ συνθήκη ὑπογράφηκε στίς 26 Ἰανουαρίου 1699 (16 μὲ τὸ Ἰουλιανὸ ἡμερολόγιο). Ὁ σουλτάνος εἶναι ὁ Μουσταφὰς Β' (1695-1703), ὁ Γερμανὸς αὐτοκράτωρ ὁ Λεοπόλδος Α' (1658-1705).

1716. Τὰ γεγονότα ποὺ ἀναφέρονται εἶναι ὁ πόλεμος μὲ τοὺς Τούρκους (σουλτάνος Ἀχμέτ Γ', 1703-1730) τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορα Καρόλου Σ', ὅπου πρωτοστάτησε ὁ Εὐγένιος τῆς Σαβοῖας, πόλεμος ποὺ ὀδήγησε στὴν κατάρρευση τῆς συνθήκης τοῦ Κάρλοβιτς, βλ. Ἰγνηλάντη 303. Ὁ Ἀλήπασας Βεζύρης εἶναι ἀσφαλῶς ὁ αἰμοχαρὴς Δαμάτ-Ἀλής, βλ. Jorga 323. (Εἶναι φανερὸ πὼς ὁ γράφων, θέλοντας ν' ἀπομνημονεύσῃ τὸ σύγχρονό του γεγονὸς τῆς καταργήσεως τῆς συνθήκης, ἀνέγραψε ἀναδρομικὰ καὶ τὸ ἴδιο τὸ γεγονὸς τῆς συνθήκης τὸ 1699).

2. Πολλὰ σημειώματα ἀναφέρονται στίς μακροχρόνιες τουρκοπερσικὲς διαφορὰς καὶ πολέμους τῆς ἐποχῆς. Ἐλτζῆς ἀτζέμης: πρέσβης Πέρσης. Τεῦληζη: ἡ πόλις τῆς Περσίας Tabriz ἢ Tebriz (κατέχεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους 1721-1730). Πρβ. καὶ Ἰγνηλάντη 318-9.

3 (φ III^v). ,αψκε' από απριλλίου ις' [1725] η Τουρκ. έχουν μεγάλων πόλεμων με τους Πέρσους ὄστε ἐπιάσαν τὸ Τευλήζει καὶ τὸ Χαμιτάνι καὶ τὸ Ρεβάνι καὶ εἶνε την σήμερων μεγαλος ἀγόνας αναμεταξί τον δύο, καὶ τον ραγια ὄλον τον εσκλάβοσαν καὶ γίνεται φορορά μεγάλη συναμεταξί τον δύο ὄντας οπου εἶνε διεφθαρημός μεγάλος, καὶ το αποβισόμενων μονων Κύριος ἴδε. Αναμεταξί τον Τουρκων ἔγινε αληλομαχία με τους Ἄταναλῆδες και εχαθεισαν εως ἀνθρωπει χίλι δια τον πασια Πογαζιαν ογλού. (Προσθήκη:) καὶ παλιν 1744 πόλεμς με τούς Πέρσους.

4 (φ III^v). ,αψκε' ιουλίου [1725] Κιουρτζής επίσκοπος ηλθε πρε(σ)υης του Βαχτανι αδελφῶς δια να κάμουν προσκύνησιν να μην δουλοθεῖ ο τόπος του δεν τον αφήνουνε να πηγένη διατι το πράγμα ἀκολούθησε ἀλεωτρόπος, καὶ ο τόπος του εδηευθήρη[;] καὶ ἀνέμηγεν εἰς τα ξένα καὶ δὲν τον αφήνουνε να πηγένη εἰς τα οπεῖσω τόρα κατὰ τὸ παρὸν ὄστε να ἴδου(με) το ἀποβεισώμενων τι μελη γενεσθε. (Κατωτέρω) ,αψκζ' αυγούστου 27 [1727].

5 (φ III^r). ,αψκς' [1726] τὸν Ἱερεμίαν πατριάρχην τὸν ἔξοσαν μετὰ βασιλειεῖς ὄργης καὶ ἔξορίσθη εως τὸ Σύνεων ὄρωσ γυμνῶν καὶ τετραχειλειζμένων καὶ ἀνηπόδητον καὶ πτωχῶν καὶ καθηριμένων ὡς καθῶς τοῦ ἔπρεπε καὶ ἔγινε πατριάρχης ὁ Νικομειδίας Παῖσιος ὅμως κατὰ τὸ παρῶν φένετε να ἴνε καλήτερος. Ἄνποταις να δόσι ὁ Θ(εὸ)ς να χριματίσι μέγας. (Προσθήκη:) Καὶ ἔως εἰς τούς 1744 ἔγινεν τρεῖς φοραις ὁ Παῖσιος, ὁ Νικέας Ηρακλεῖας, ὁ Βάρνει(ς) Νικεα(ς), ὁ Φερσάλου Βάρνεις καὶ ὁ Κα(μ)πανί(ας...).

6 (φ IV^v). ,αψκζ' ἰανουαρίου κε' [1727] ὁ σουλτάν Ἀχμέτης ἔχει μεγάλην σὺναξιν σεφέρει δια να πολεμείσει με τὸν ὁμόπιστων αὐτοῦ Ὅμουρ βεῖζει ὁμοῦ καὶ ἡ δύο μοαμετλήδες καὶ ἔχυσε εἰς τὸ μέσον

3. Χαμιτάνι : ἡ περσικὴ πόλις Hamadan (Χαμεδάνι ὁ Ὑψηλάντης ἔ.ἄ.), στήν κατοχὴ τῶν Τούρκων 1724-1733. Ρεβάνι : τὸ Erivan τοῦ Καυκάσου. Ἄταναλῆδες : οἱ κάτοικοι τῶν Ἀδάνων.

4. Κιουρτζῆδες εἶναι οἱ Γεωργιανοί, Βαχτάνης κύριο ὄνομα γεωργιανό.

5. Ὁ Ἱερεμίας Γ' (1716-1726), βλ. Γεδεῶν 622-627. Ὁ Ὑψηλάντης 323-4 διηγεῖται με ποῖον τρόπο ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Γρηγόριος Γαίικας καὶ οἱ ἀρχιερεῖς κατόρθωσαν να τὸν ἐκθρονίσουν καὶ να τὸν ἔξορίσουν στή μονὴ τοῦ Σινᾶ. Ὁ διάδοχος του ἀπὸ Νικομηδείας Παῖσιος Β' πατριάρχευσε τρεῖς φορές : 1726-1733, 1740-1743, 1744-1748, βλ. Γεδεῶν ἔ.ἄ. Τὸ τέλος τοῦ σημειώματος θ' ἀναφέρεται σὲ μεταθέσεις ἀρχιερέων.

6. Ὁ σουλτάνος Ἀχμέτ Γ' (1703-1730). Δὲν μπόρεσα να ἐξακριβώσω τίποτα γιὰ τὸν Ὅμουρ βεῖζη.

χρισίων πολὺ δια να ἐκδικεῖσι τὸν ἀντιδικῶν του. Μα να ιδοῦμαι το ἀποβισῶμενον τι μελη γενεσθε, ἄς γένη τοῦ Κυρίου το θέλημα.

2. ἀρ 7-22 (1745-1765)

7 (φ VI). 1745 εἰς τὸν ἰούλιον μῆνα ἐνηκίθησαν οἱ Τοῦρκοι ἀπ' τοὺς Πέρσας, καὶ ὀκτωμβρίῳ 20 ἐβούλοσαν τὰ ὀσπίτια τοῦ Σταυράκη καὶ τοῦ Μανολάκη τοῦ σειμπενθεροῦ του καὶ ἔδωκαν 300 πουγγία καὶ τὰ ἄνοιξαν.

1746 ὀκτωμβρίῳ 14 ἔ[...]αν τὸν εἶδον τοῦ Σταυράκη καὶ τὸν πενθερὸν τοῦ υἱοῦ του τ[...]ον καὶ [...]

1746 ὀκτωμβρίῳ 12 ἔτυχε τὸ μπαριάμ τῶν Τοῦρκων ἦτον καὶ βεζήρης ὁ Τερσανά ἡμίνης καὶ ἐπρόσταξεν τοὺς Ἑβραίους μὲ φερμάνι φοβερὸν καὶ ἄνοιξαν ὅλοι τὰ ἐργαστήρια τους, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐπνιξεν καὶ τὸν μπεζηργιάμπασιν τὸν Ἑβραῖον.

καὶ 1746 ὀκτωμβρίῳ 26 ἔγινεν τὸ μουκαρέρη τοῦ κυρ Παῖσιου πατριάρχου καὶ εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν ἔγινεν καὶ ἡ ἀγάπη μὲ τοὺς Πέρσας καὶ Τούρκους.

8 (φ V). Κατὰ τὸ 1748 ἀπριλλίῳ 4 ἡμέρα τῆς μεσοπεντηκοστῆς ἔγινε κοινὴ σύνοδος τῶν ἀρχιερέων μετὰ τοῦ πατριάρχου κυρίου Παῖσιου καὶ τῶν ἐγκρίτων ἀρχόντων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, προσεστῶν τε καὶ ἐνοριτῶν, καὶ ἐπιτρόπων ἐν τῷ ναῶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ὅτι νὰ εἶναι

7. Σταυράκης - Μανολάκης. Γιὰ τὰ γεγονότα, ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς καὶ τίς ἔριδες τῶν ἡγεμόνων Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου καὶ Μιχαῆλ Ρακόβιτσα (Μιχάλ-βοδα), βλ. Ὑψηλάντη 349 κέ. Ὁ Μανολάκης Τζελεπῆς, ἀργότερα σπαθάρης τῆς Βλαχίας (καὶ γι' αὐτὸ περισσότερο γνωστὸς καὶ ὡς Μανολάκης Σπαθάρης) καὶ ὁ συμπέθερός του ἱατρὸς (χειροῦργος) Σταυράκης βρίσκονται μὲ τὸ μέρος τοῦ Μιχάλ-βοδα. Τὸ 1744, ὅταν ὁ Κωνστ. Μαυροκορδάτος ξαναπαίρνη τὴν ἡγεμονία τῆς Βλαχίας, τοὺς ἐξορίζει, μαζὶ καὶ μὲ τὸ γιὸ τοῦ Σταυράκη καὶ γαμπρὸ τοῦ Μανόλη Σπαθάρη, χειροῦργο κι αὐτόν, Γεώργιο. Ὁ Σταυράκης φεύγει στὴν Τραπεζούντα καὶ πολεμᾷ μαζὶ μὲ τοὺς Τούρκους ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Γιὰ τὸν *Διβιτάρ Μεχμέτ πασᾶ*, ποὺ ἦταν πρὶν *τερσανά-ἐμινι* (ἀρχηγὸς τοῦ ναυστάθμου) καὶ ἔγινε βεζήρης (ἐπίτροπος) ἐπὶ σουλτὰν Μαχμούτ Α' (1730-1754), βλ. Ὑψηλάντη 364 (στὰ γεγονότα τοῦ 1749).

Γιὰ τὴν *ἀγάπη* (εἰρήνη) Τούρκων καὶ Περσῶν ὕστερ' ἀπὸ τίς νέες τουρκοπερσικὲς προσπειβές, βλ. Jorga 454 (4 Σεπτ. 1746, μὲ τὸ Γρηγοριανό), πρβ. καὶ Ὑψηλάντη 360 (1747). *μουκαρέρι*: ἐπιβεβαίωση τοῦ διορισμοῦ.

8. Γιὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ καὶ τὴ διαμάχη τοῦ πατριάρχη Παῖσιου μὲ τὸν Κύριλλο Νικομηδείας βλ. Ὑψηλάντη 362.

κοινή ειρήνη και όμοιοία εις τήν ήμετέραν ήμῶν εκκλησίαν μεθόρκου πάντες, διὰ σύστασιν τοῦ κοινουῦ.

(Στὸ φ. 1 δύο σημειώματα μετὸ τὸ ἴδιο χέρι, διαγεγραμμένα, 1748 καὶ 1752, ἀναφερόμενα ἴσως στὸν πατριάρχη Παῖσιο).

9 (φ V). Κατὰ τοὺς ,αψμη΄ σεπτεμβρίου κη΄ [1748] ἔγινεν ὁ ἄγιος Νικομηδείας κύριος Κύριλλος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. (Προσθήκη:) 1751 ἰουνίῳ 7 ἐξόσθη ὁ Κύριλλος τοῦ θρόνου.

10 (φ IV). 1549 [! γρ. 1749] νοεμβρίου 10 ἤλθεν τὸ παιδὴ τοῦ Τρουανταφύλου, καὶ εις τοὺς 1750 φεβρου(αρίου) α ἤλθεν τοῦ Τολγγέρη. (Ἀκολουθεῖ σημείωμα διαγεγραμμένο, 17[49;]).

11 (φ IV). 1750 φεβρου(αρίου) 11 ἐπῆρα τοῦ Γρηγορίου τὰ ἄπαντα καὶ εις ταῖς δώδεκα τοῦ φεβρου(αρίου) ἔφυγεν ὁ σύγγελος.

12 (φ VV). 1750 ματίῳ 14 ἤλθεν ἡ ξένη κρητικὴ κλογογυρη. 1[75]7 ματίῳ 3 ἤλθεν ὁ ἀνεψιός μου Ἀγάλος ἀπὸ τὴν Σμύρνην καὶ μετὲ εἶδε.

13 (φ IV). 1751 ἐπήγεν ὁ Φιλιπποπολίτης Κωνσταντῆς εις τὸν ἱατρὸν εις τὸ Φονάρι στὸν Ἀντωνάκι. (Πρβ. καὶ φ. VI, διαγεγραμμένο:) 1751 ματίῳ 6 ὁ Κωνσταντῆς ἐπήγεν εις τὸν ἱατρὸν εις τὸ Φανάρι ὁ Φιλιππουπολίτης.

14 (φ V). 1751 ἰουνίῳ 9 ἡμέρα Κυριακὴ ἔγινεν πάλιν ὁ Παῖσιος

9. «Καὶ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι ἐφύλαξαν τοὺς ὄρκους, ὁ δὲ Κύριλλος ἀθετήσας (ἦν γὰρ πλέον ἀποφασισμένον παρὰ τοῦ Ἐπιτρόπου [=τοῦ βεζύρη] τὸ νὰ πατριαρχεύσῃ) ἀπῆλθεν τῇ ὑστεραίᾳ εις τὴν αὐλὴν τοῦ Ἐπιτρόπου . . .», Ὑψηλάντης, ἔ.ἄ. Ὁ Πατριάρχης Παῖσιος Β΄ παραιτήθηκε στίς 30 Σεπτεμβρίου 1748 καὶ τὸν διαδέχτηκε ὁ ἀπὸ Νικομηδείας Κύριλλος Ε΄ ὁ Καράκαλος, ὁ ὁποῖος ἐπατριάρχευσε δύο φορές, Ὀκτώβριος 1748 - Μάιος 1751 [7 Ἰουνίου ἡ ἐνθύμηση], καὶ 7 Σεπτεμβ. 1753 ἕως 16 Ἰαν. 1757, ὅποτε παύτηκε καὶ ἐξορίστηκε στὸ Σινᾶ καὶ ὑστερα στὸ Ἅγιον Ὅρος ὅπου πέθανε (Γεδεῶν 644). Γιὰ τὸν ὑπουργὸν χαρακτήρα του καὶ τίς ταραχὰς ποὺ προκάλεσε, ἰδίως μετὰ τὸ ζήτημα τοῦ «ἀναβαπτισμοῦ», βλ. Γεδεῶν ἔ.ἄ. καὶ Ὑψηλάντη 362 κέ.

14. Γιὰ τὴν παύση καὶ τὴν ἐξορία τοῦ Κυρίλλου Ε΄ καὶ τοῦ μεγάλου διερμηνέα Ἰωάννη Καλλιμάχη βλ. Ὑψηλάντη 367. Βλ. καὶ αὐτόθ. 365-371 (πρβ. καὶ Γεδεῶν 644) τὰ σχετικὰ μετὰ τὸν διάκονο Αὐξέντιο, ὁ ὁποῖος, παρὰ τὸ σύμβολο τῆς πίστεως καὶ τὰ θέσμινα τῆς ἐκκλησίας, ἐπρέσβευε τὴν ἀνάγκη τοῦ «ἀναβαπτισμοῦ» γιὰ τοὺς ἀπὸ τὸν παπισμὸ καὶ τίς ἄλλες αἱρέσεις ἐπανερχομένους στὴν ὀρθοδοξία. Ὁ Αὐξέντιος εἶχε ξεσηκώσει δημαγωγικὰ τὸ λαὸ καὶ δημούργησε μεγάλες ἀναστατώσεις καὶ ταραχὰς στὴν ἐκκλησία. Βλ. καὶ Th. Papadopoulos, *Studies and documents relating to the history of the Greek Church and people under Turkish Domination*, Βρυξέλλες 1952.

Ἐκρέμασαν καὶ δύο ἀνθρώπους· βλ. Ὑψηλάντη 370, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δύο γερόντων (ὀπαδῶν τοῦ Αὐξεντίου) ποὺ τοὺς ἐκρέμασαν στὴ

πατριάρχης καὶ ἐσύκουσαν τὸν Κύριλλον καὶ τὸν μέγαν δραγομάνον καὶ τοὺς ἐπῆγαν τὸν μὲν εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος, τὸν δὲ εἰς Τένεδον. Καὶ εἰς τοὺς 1752 σεπτεμβρίῳ 25 ἡμέρα Κυριακὴ ἐπάτησαν τὸ πατριαρχεῖον οἱ κοσμικοὶ καὶ εὐγαλαν τὸν κύρ Παῖσιον καὶ ἔβαλαν τὸν Κύριλλον πατριάρχην διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ Αὐξεντίου, ἐκρέμασαν καὶ δύο ἀν(θρώ)-πους καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἠκολούθησαν. Καὶ εἰς τοὺς 1755 μαῖῳ 2 εἶπεν ὁ πατριάρχης λόγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἠκολούθησαν σκάνταλα πολλὰ καὶ μεγάλα διὰ τῶν Δέρκων.

15 (φ III). Εἰς τοὺς 1752 σεπτεμβρίῳ 25 ἡμέρα Κυριακὴ εὐγαλαν τὸν πατριάρχην κύρ Παῖσιον οἱ κοσμικοὶ διὰ αἰτίαις τοῦ κυρίου Αὐξεντίου καὶ ἔβαλαν τὸν Κύριλλον. Καὶ 1755 ἰουνίῳ 6 πάλιν ἔγινεν ὁ Κύριλλος πατριάρχης ὅπου ἐξώρησεν ὅλους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἔβαλεν ἐπιτρόπους κοσμικοὺς.

16 (φ VI). 1752 σεπτεμβρίῳ 6 ἐπῆγα εἰς τὸν Αὐξέντιον εἰς τὸ Κατερλή, καὶ εἰς τοὺς 1753 ἀπριλίῳ 5 εὐγῆκα ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἡμέρα τοῦ Θωμά. 1753 ἔγενεα μεγαλόσχημος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Θεοκλήτου ἐν μηνὶ ἰαννουαρίῳ 16 ἡμέρα Σαββάτω, καὶ 1755 μαρτίῳ 13 ἡμέρα τῆς Ὁρθοδοξίας ἐδίδαξεν ὁ τρισκατάρατος Μαγάριος εἰς τὸν Γαλατὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐσυκόθη τὸ σχολεῖον τοῦ κυρ Δωροθέου καὶ δευτέρου Χρυσοστόμου, καὶ ὕστερον ἠκολούθησαν πολλὰ κακὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, 1755 καὶ ἰουνίῳ 20 εὐγῆκα ἀπὸ τὴν Πόλιν ἕως τὸν μάγιον μῆναν.

17 (φ IIIV). 1753 μαῖῳ 23 ἔκαμεν ἀρχὴν ὁ παναγιώτατος κύρ Κύριλλος Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης εἰς τὸ τεσσαρανταλείτουργον ὅπου ἔκαμεν μέσα εἰς τὸ πατριαρχεῖον καὶ ἐμνημόνευσε οὕτως: Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ τὰ ἐξῆς ὡς εἶναι γεγραμμένα εἰς τὸ εὐχολόγιον εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ ἐρχόμενος εἰς ἐκείνους ὅπου ἔγραψαν τὰ ὀνόματα τῶν Ἰζώντων ἔλεγεν οὕτως: Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους εἰρήνης ὑγείας σωτηρίας ἐπι-

σκάλα τοῦ Φαναριῦ. — Γιὰ τὰ γεγονότα στὸ πατριαρχεῖο τοῦ Μαΐου 1755, τὴ διαμάχη τῶν ἀρχιερέων μὲ τὸν πατριάρχη καὶ τὴν ἐξορία τους ἀπὸ αὐτὸν βλ. Ἰψηλάντη 372. — τὸν Δέρκων, γρ. τὸν Δέρκων πρβ. Ἰψηλάντη αὐτόθ. «ὁ Δέρκων Σαμουήλ ἐξητήθη μὲν παρὰ τοῦ πατριάρχου διὰ νὰ πάθῃ τὰ αὐτὰ τοῖς λοιποῖς, ἀλλὰ κρυβεῖς δὲν ὑπέπεσεν εἰς τὰς παρενοχλήσεις του». Βλ. καὶ τὸ ἐπόμενον σημεῖωμα.

16. Κατερλί· κωμόπολις ἐν Βιθυνίᾳ, ὅπου ἦταν διάκονος ὁ Αὐξέντιος καὶ ὅπου ἄρχισε τὴ διδασκαλίαν του, ἀπὸ τὰ 1751 (Ἰψηλάντης 365). Ὁ ἐνθυμησιογράφος μαθήτευσε λοιπὸν κοντὰ στὸν Αὐξέντιο καὶ ἦταν ἀσφαλῶς ὁπαδός του. Ποιὸς εἶναι ὁ τρισκατάρατος Μαγάριος (δηλ. Μακάριος) δὲν μπόρεσα νὰ ἐξακριβώσω· ὁ Δωροθέος εἶναι ἀσφαλῶς ὁ Λέσβιος, σχολάρχης τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς.

σκέψεως συγχωρήσεως και ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν εὐσεβῶν και ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, ὑπὲρ ὧν τῆς προσφορᾶς και τοῦ ἐλέους ἐκτελεῖται παρ ημῶν ἡ τεσσαρακονθήμερος αὕτη ἱερὰ λειτουργία [ζώντων] πάντοτε νῦν και ἀεὶ και εἰς τοὺς. Τῶν κεκοιμημένων οὕτως: Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀναπαύσεως και συγχωρήσεως τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν εὐσεβῶν και ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ὑπὲρ ὧν τῆς προσφορᾶς και τοῦ ἐλέους και τὰ ἐξῆς, ἐσπέρας και εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν και εἰς τὰ ἅγια κρατώντας τὸ ἅγιον ποτήριον εἰς χεῖρας ἔλεγεν οὕτως:

18 (φ II^v). 1754 δεκεμβρίῳ 2 ἡμέρα Παρασκευὴ ἐπῆγεν ὁ βασιλεὺς σολτὰν Μαχμούτης εἰς τὸ τζαμι νὰ προσκυνήσῃ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Τουρκῶν, και γυριζόμενος εἰς τὸ σαράγι του ἔπεσεν ἀπὸ τὸ ἀλογόν του και ἀπέθανεν και ἐκάθισεν ὁ ἀδελφός του βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβασίλευσεν ὁ σολτὰν Μαχμούτης χρόνους 25 και τέλος. Και τὸ ὄνομα τοῦ νῦν βασιλέως σολτὰν χάν Ὁσμάν.

19 (φ IV^v). Και πάλιν 1757 Ἰαννουαρίῳ 16 ἔγινεν ὁ κυρ Καλλίνικος ὁ ποτὲ Προϊλάβου Ζαγοριανὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως και εὐγαλαν τὸν Κύριλλον Μοραίτην ὁποῦ ἀνακίνησε τὸν ἀναβαπτισμὸν ἡμέρα πέπτη.

20 (φ V^v). 1760 δε(κε)μβρίῳ 27 ἦλθεν ὁ Βασιλικὸς και τὸν ἐκούρεψα καλόγερον Βασίλειον τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Βασιλείου, πνευματικὸς πατέρας Νεόφυτος ἐκ τῆς Ζαγορᾶς εἰς τὸν Μέγαν Λάκκον.

18. Γιὰ τὸν ξαφνικὸ θάνατο τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ Α' (1730-1754) και τὴν ἀνάρρηση τοῦ ἀδερφοῦ του Ὁσμάν Γ' (1754-1757) βλ. Ὑψηλάντη 371, πρβ. και Jorga 462, ὅπου ἡ ἐξιστὸρήση στίς λεπτομέρειες συμφωνεῖ ἀπόλυτα με τὴν ἐνθύμηση.

19. Βλ. και Ὑψηλάντη 373 και Γεδεῶν 648. Ὁ Κύριλλος Β' εἶχε γεννηθῆ στὸ Ναύπλιο και φοίτησε στὴ Σχολὴ τῆς Δημητσάνας και στὴν Πατριάδα (Γεδεῶν 642). Ὁ Καλλίνικος Δ' (ἄλλοι τὸν ὀνομάζουν Γ') γεννήθηκε στὴ Ζαγορὰ και σπούδασε στὴ Σχολὴ ἐκεῖ· ἔγινε κατόπιν πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας και μητροπολίτης Προϊλάβας (Βράιλας) ἀπὸ 1743-1748. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1757 ἐξελέγη πατριάρχης, ἀλλὰ ἡ πατριαρχία του διήρκεσε λίγους μῆνες μονάχα· καθαιρέθηκε και ἐξορίστηκε στὸ Σινᾶ, τὸ 1762 ὅμως ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα του τὴ Ζαγορὰ, ὅπου και πέθανε σὲ πολὺ μεγάλη ἡλικία τὸ 1792. Ὁ Καλλίνικος εἶναι γνωστὸς και ὡς λόγιος και στιχοουργός, και πολλὰ αὐτόγραφα ἔργα του ἡ χειρόγραφα με πολλὰ σημειώματα δικὰ του σώζονται στὴ βιβλιοθήκη τῆς Ζαγορᾶς. Βλ. Κ. Δ υ ο β ο υ ν ι ὡ τ η, Καλλίνικος Γ' πατριάρχης Κπόλεως, ἸΑΘ. 1915. Πρβ. και Κ. Θ. Δ η μ α ρ ᾶ, Ἰστορία νεοελλ. λογοτεχνίας, ἸΑΘ. 31966, σελ. 114. Ἐκδοση τῶν αὐτόγραφων σημειωμάτων του ἀπὸ τοὺς κώδικες τῆς Ζαγορᾶς ἐτοιμάζει ὁ Ε. Σκουβαρᾶς.

20. Μέγας Λάκκος. Ἡ Σκήτη τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κοντὰ στὸν κόλπο τῆς Μορφινοῦς, ἐξαρτημένη ἀπὸ τὴ μονὴ Ἁγίου Παύλου.

ἘΟ Βασίλειος εἶναι ἀπὸ τὰ Σέρας ἀπὸ χωρίον Χούμκον ὀνομαζόμενον, καὶ εἶναι υἱὸς τοῦ παπα Παγώνη τοῦ μεγάλου παπᾶ Χούμκοζλους. 1760 ἦλθεν εἰς τὸν Λάκκον, εἰς τὸ Μοφινοῦ, ἐπάνω εἰς τὸ "Ἁγιον" Ὄρος.

21 (φ IV). 17[61] μαρτίω 23 ἐσύχασαν τὸν πατριάρχην κυρ [Σε]-ραφήμ καὶ ἐκάθισε ὁ Χαλκιδόνος.

22 (φ I). 1765 ἰανουαρίω 10 ἦλθεν ὁ Θεόδωρος εἰς τὴν καλύβαν.

Β' ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΚΗΤΗ

(βλ. Εἰσαγωγή σελ. 351-353)

1

Συμφωνητικὸ γράμμα τῆς κυριάρχου μονῆς Κουτλουμουσίου γιὰ τὴν ἴδρυση καὶ τοὺς κανόνες τῆς Σκήτης ἁγίου Παντελεήμονος.

(Στὸ ἀρχεῖο τῆς Σκήτης. Ἀντίγραφο).

Κατὰ τὸ ,αψπ' [1780] ἔτος τῆς σωτηρίας, ἐλθόντος πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τοῦ Κουτλουμουσίου τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις παπᾶ κὺρ Χαρχαλάμπους μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ, καὶ αἰτήσαντος τὸ κελλεῖον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος διὰ νὰ τὸ ἀγοράσῃ καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ σκήτην. Ἰδόντες ἡμεῖς αὐτὸν ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ ἐνάρετον, καὶ τῆς ἡσυχίας ἐραστὴν κατενεύσαμεν εἰς τὴν σύτοῦ αἴτησιν, καὶ δεδώκαμεν αὐτῷ τὸ ρηθὲν κελλεῖον μὲ τὴν περιοχὴν του διὰ νὰ τὸ κάμῃ σκήτην, καὶ διὰ τὴν ἀγοράν αὐτοῦ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς γρόσια 110 ἤτοι ἑκατὸν δέκα. Ἐχει δὲ νὰ ἀποκατασταῇ σκήτη ἐπὶ ταῖς ἐξῆς συμφωνίαις ταύταις. Οἱ ἀσκηταὶ ὅπου μέλλουν νὰ κατοικήσουν εἰς αὐτήν, νὰ προσφέρουν κάθε σέβας καὶ εὐπείθειαν εἰς τὸ ἱερόν ἡμῶν μοναστήριον. Ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ δῆδῃ τὸν καθ' ἑκάστου χρόνον διὰ χαράτζι, καὶ διὰ κάθε ἄλλο δόσιμον γρόσια τρία, καὶ οὐδὲν ἕτερον, οὔτε πολὺ οὔτε ὀλίγον. Τὸν κερεστὲν ὅπου θέλῃ χρῆσθῃ διὰ τὰς οἰκοδομὰς τῶν καλυβῶν αὐτῶν, νὰ τὸν εὐγάνουν ὅλον ἐλευθέρως μὲ τὴν εἶδησίν μας ἀπὸ τὸν βουνὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς μοναστηρίου, χωρὶς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ τινὰς. Τὰς Κυριακάς, καὶ ὅλας τὰς ἑορτάς, νὰ συνάγωνται εἰς τὸ Κυριακὸν καὶ νὰ ψάλλουν τὴν ἱεράν ἀκολουθίαν ἐν τε τῷ ἔσπερινῷ, ἐν τῷ ὄρθρῳ, ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ,

21. Βλ. Ὑψηλάντη 388 καὶ Γεδεών 654. Ὁ Σεραφεῖμ Β' ἀπὸ Φιλιππουπόλεως, διάδοχος τοῦ Καλλινίκου Δ', ἐπατριάρχευσε ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1757 - 25 Μαρτίου 1761 (Γεδεών 649). Ὁ διάδοχός του Ἰωαννίκιος Γ', μητροπολίτης Χαλκηδόνος, ἔμεινε στὸ θρόνον ἀπὸ 26 Μαρτίου 1761 - 21 Μαΐου 1763. Ἀνῆκε στὴ μεγάλη οἰκογένεια τῶν Καρατζάδων, ἀδερφός τοῦ ἱατροῦ Σκαρλάτου Καρατζᾶ.

νά διάγουν βίον ειρηνικόν και ήσύχιον. Και έπειδή ανάγκη έλθῃν τά σκάνδαλα, κατά τήν θείαν φωνήν, άν ποτε συμβῆ κανένα σκάνδαλον, νά τὸ διορθόνουν άναμεταξύ τους οί πατέρες. Εί δέ τις φανῆ άπειθής εις τήν μετ' άλλήλων ταύτην διόρθωσιν, νά κάμνουν άγωγῆν οί λοιποί εις ήμάς, και οὔτω, νά τὸ διακρίνη ή τοῦ καθ' ήμάς Μοναστηρίου 'Ιερά σύναξις. Εί μὲν εύρεθῶσι δύο πατέρες γεγραμμένοι εις μίαν καλύβην, και τύχη τοῦ ένός θάνατος, νά δῆδη ὁ ζῶν εις τὸ μοναστήριον διά τήν καλύβην γρόσια δέκα, κατά τήν τάξιν τῆς άγίας "Αννης, τοῦ Καυσοκαλυβίου και τῶν λοιπῶν σκήτεων. 'Ο καθείς ὅπου θέλει νά κτίση καλύβην, νά μένη εύχαριστημένος εις τὸν τόπον ὅπου τοῦ διορίσουν οί πατέρες, ὅσον και ὅπου χωρίς νά έναντιωθῆ. 'Ανήσος ἤθελεν εύρεθῆ τινάς (ὁ μὴ γένοιτο) τοσοῦτον άπειθής και σκληροτράχηλος, ὡστε ὅπου, οὔτε εις τήν διόρθωσιν τῶν πατέρων τῆς σκήτεως νά ύπακούῃ, οὔτε εις τήν διάκρισιν ὅπου ἤθελε κάμη περι άυτοῦ ή ιερά σύναξις τοῦ καθ' ήμάς μοναστηρίου, ὁ τοιοῦτος, ὡς άνάτα νοσῶν, νά πωλῆ τήν καλύβην, ὄχι ὑπὲρ τιμῆν, άλλά κατά τὸ δίκαιον τῆς τιμῆς αὐτῆς, και οὔτω νά άναχωρεῖ με τρόπον ειρηνικόν και άζήμιον. 'Η δὲ περιογή τοῦ κελλείου άρχεται άπό τὸ ρεῦμα, ὅπου εἶναι πλάκα, και άναβαίνει εις τὸ πρινάρι και πέρνη δίπλα τὸ πεζοῦλι, και έρχεται εις τὸ ρεῦμα, εις τήν καστανίαν, και εις τὸ πενζάσκι και πέρνη τὸν πλοκὸν πλοκόν, και καταβαίνει εις τήν άγριοσίλεαν και εις τὸν άριον, ἴσα κάτω εις τὸν πλοκόν, και τελεόνοι πάλιν εις τὸ ρεῦμα ὅθεν άρχησεν, ὅπου εἶναι ή πλάκα. Πρὸς τούτοις διά βρυχορίαν τῆς σκήτεως, έδώκαμεν εις τοὺς πατέρας και άλλον τόπον κατά τὸν άγιον Νικόλαον, άπό τὸ πετζάσκι και πέρνη τὸ ραχόνει ραχόνι, ὅπου εἶναι δύο πέτραις σύνορον και καταβαίνει εις τὸν δρόμον κατά τὸν ρύακα. Ταῦτα πᾶντα διορίζομεν και άποφαινόμεθα. Εί δέ τις, ἢ ἐξ ήμῶν αὐτῶν, ἢ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων άθετήση τήν παροῦσαν ήμῶν συμφωνίαν, και ένοχλήση τοὺς άνωθεν πατέρας διά άλλον δόσιμον, νά πληρώνοι τά έξοδα τῶν καλυβίων τους. "Οθεν εις ένδειξιν μόνιμον τῆς άληθεϊας, έσφραγίσσαμεν τὸ παρὸν συμφωνητικὸν γράμμα, ὁμοῦ και έτερον άπαράλλακτον, με τήν σφραγίδα τοῦ ιεροῦ ήμῶν μοναστηρίου, άτινα έβεβαιώθησαν και ταῖς ίδιαις ήμῶν ύπογραφαῖς και ταῖς τῶν άσκητῶν, ἴνα τὸ μὲν περιέχον τάς ήμετέρας ύπογραφάς εύρίσκηται εις τήν σκήτην, τὸ δὲ περιέχον τάς τῶν άσκητῶν εύρίσκηται εις τὸ καθ' ήμάς μοναστήριον, με τοιοῦτον σκοπὸν ὅπου, άν παραπέσῃ τὸ έν νά σώζεται τὸ άλλο, και ἐξ έκείνου νά άντιγράφεται δεύτερον άπαράλλακτον τοῦ παραπεσόντος.

2

Γράμμα τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου Ζ' πρὸς τοὺς μοναχοὺς Διονύσιο προηγούμενο μονῆς 'Ιβήρων, 'Ιωάννη άπό τῆ σκήτη άγίας "Αννης και Χριστοφόρο άπό τῆ

σκήτη Τιμίου Προδρόμου, γιά τή διευθέτηση τῶν ἀταξιῶν στή σκήτη ἁγίου Παντελεήμονος καί γιά τή σύνταξη τοῦ κανονισμοῦ τῆς. 1799, 22 Σεπτεμβρίου.
(Στό ἀρχεῖο τῆς Σκήτης. Ἀντίγραφο).

Νεόφυτος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καί οἰκουμενικός πατριάρχης.

Ἐσιώτατοι ὅ τε προηγούμενος τοῦ ἱεροῦ καί σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ σταυροπηγικοῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων κύρ Διονύσιος, καί ὁ ἐκ τῆς σκῆτεως τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐν πνευματικοῖς πατράσι κύρ Ἰωάννης, καί ὁ ἐκ τῆς σκῆτεως τοῦ Τιμίου Προδρόμου λογιώτατος κύρ Χριστοφόρος, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν, καί εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καί συγχώρησις.

Καθ' ὃν καιρὸν ἐποιοῦμεθα τὰς διατριβὰς εἰς τὰ αὐτόθι, ἰδίους ὀφθαλμοῖς εἶδομεν καί ἤδη πληροφορούμεθα τὰς συμβαινούσας ὁσημέραι ἀκαταστασίας εἰς τὴν σκήτην τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου καί ὡς νεωστὶ συστηθεῖσαν οἰονεὶ νηπιάζουσι καί ἀστάτως φέρονται συναντιδιαφερόμενοι καί ἀλληλομαχοῦντες οἱ ἐν αὐτῇ θέλοντες μονάσαι, καί ἐπειδὴ, ὅπου εἰσὶν ἀκαταστασίαι, παρακολουθοῦσι καί πολλὰ τάναντία καί οὐδεὶς καρπὸς ὠφελείας καί ψυχικῆς σωτηρίας ἐγγίνεται, διὰ τοῦτο κατὰ χρέος προνοοῦντες καί περὶ τῆς εὐσταθείας αὐτῆς καί μονιμότητος, ἐκρίναμεν ἀναγκαῖον διορίσασθαι ὑμᾶς ἐπὶ τῷ ἀπέλθειν ἐκεῖ ἐξαρχικῶς, καί ὡς εἰδήμονας θεῖναι εἰς ἀρίστην διοίκησιν καί αὐτὴν τὴν σκήτην διὰ τὴν διατηρῆ τὰς αὐτὰς τάξεις καί κανόνας ὡς λίαν ἐπωφελεῖς καί λυσιτελεῖς κατ' ἄμφω ὅπου διακρατεῖ καί σώζει ἡ σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῶν Ἰβήρων. Τούτου χάριν καί γράφοντες διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς ἐντελλόμεθα καί παραγγέλλομεν ὑμῖν, ὅπως ἅμα τῷ ἐγχειρισθῆναι ταύτην ἀπέλθητε ἐκεῖ εἰς τὴν σκήτην τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, καί προσκαλεσάμενοι τοὺς ὀσιωτάτους προεστῶτας πατέρας τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου, ἀναγνώσῃτε τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἐνημέρωσιν αὐτῶν τε καί τῶν ἐν τῇ ρηθείᾳ σκῆτη μοναζόντων, καί μετὰ τὰς ἐκ μέρους ἡμῶν πρὸς πάντα συμβουλάς καί πρὸς τὸ καθήκον παραινήσεις διορίσητε τὰς συνηθείας καί τάξεις ὅπου διατηρεῖ ἡ ρηθεῖσα σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῶν Ἰβήρων, διὰ τὴν φυλάττει καί αὐτὴ ἡ σκήτη τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος διὰ παντὸς ἀπαρατρέπτους καί ἀπαραβάτους, καταγράφοντες ἐν κεφαλαίοις εἰς δύο κώδικας, καί τὸν μὲν ἓνα τὸν ὑπογράψωσιν οἱ προεστῶτες τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου, σφραγίσαντες τῇ μοναστηριακῇ σφραγίδι, καί ὑπογράφοντες ὑμεῖς ἐξαρχικῶς ἐγχειρίζητε εἰς τοὺς ἐν τῇ

ρηθείση σκήτη μονάζοντας, παραπλησίως δὲ καὶ ἐκ μέρους αὐτῶν τὸν ἕτερον κώδικα, ὑπογραφόμενον καὶ σφραγιζόμενον τῇ σφραγίδι τῆς σκήτεως, ὑπογράφητε ἐγχειρίζητε εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τοῦ Κουτλουμουσίου, ὅπως κατὰ τὰ περιεχόμενα ἐν τοῖς δυοῖς τούτοις κώδιξι κεφάλαια πολιτεύωνται οἱ ἐν αὐτῇ μονάζοντες, καὶ βιωτεύουσιν εὐχαρίστως, πληροῦντες εὐγνωμόνως καὶ τὰ κατ' ἔτος ἀφευκτα βασιλικὰ χαράτξια, καὶ ὅσα ἄλλα ἐπακολουθοῦσι βασιλικὰ δοσίματα, καθὼς καὶ οἱ ἐν τῇ σκήτη τῶν Ἰβήρων, καὶ οἱ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἄλλων μοναστηρίων κατ' ὀφειλὴν ἀπαραίτητον εὐγνωμόνως καὶ εὐχαρίστως ἀποδίδωσι. Καὶ ἐπειδὴ δι' ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἐπιταγῆς τίθεται εἰς τάξιν καὶ ἡ σκήτη αὕτη διὰ τῆς συντόνου ὑμῶν ἐπιστασίας, ὅσα γράμματα ἔφθασαν κατ' ἀρχὰς νὰ γένωσι μετὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς νέας ταύτης σκήτεως, ὡς ἀσύμφορα καὶ μηδὲν τὸ πάγιον ἔχοντα ἠκυρώθησαν, καὶ ὡς μὴ γενόμενα λογίζονται, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἄχρηστα καὶ ἀλυσιτελῆ παραλαμβάνετε ἀπὸ τε τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς σκήτεως, καὶ διαρρήγνυτε, κατὰ γοῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ταύτην διορίαν θέλετε ποιήσει ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ὅστις ἐξ αὐτῶν ἤθελε φωραθῆ ἢ δυστροπῶν ἢ ἀντιτασσόμενος καὶ ἄλλ' ἀντ' ἄλλων προβάλλων, τοὺς τοιοῦτους ὅποιοι ἂν ᾧσι, νὰ ἀναγγεῖλητε ἡμῖν κατὰ τάχος, διὰ νὰ λάβωσι τὰ πείχειρα τῆς κακίας αὐτῶν καὶ ἀπειθείας. Γενέσθω τοίνυν ὡς γράφομεν καὶ μὴ ἄλλως, ὅτι περιμένομεν πληροφορηθῆναι δι' ἐνυπογράφου ὑμῶν γράμματος τὴν αἰσίαν ἐκβασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν τούτων διακελεύσεων, ὡς λίαν συμπερουσῶν τῷ ἱερῷ μοναστηρίῳ τοῦ Κουτλουμουσίου καὶ τῇ σκήτη αὐτοῦ, εἴη δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις μεθ' ὑμῶν.

,αψϛθ' σεπτεμβρίου κβ'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης

3

Γράμμα τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου Ζ' πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς Σκήτης ἁγίου Παντελεήμονος, γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεσιν (πρβ. ἀρ. 2). 1799, 22 Σεπτεμβρίου.

(Στὸ ἀρχεῖο τῆς Σκήτης. Ἐντίγραφο).

Νεόφυτος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὅσιώτατοι πατέρες, οἱ μονάζοντες ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος σκήτη τοῦ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ, παρ' ἡμῶν δὲ εὐχή, εὐλογία καὶ συγχώρησις.

Ἦξεύρομεν καλῶς ὅτι καὶ ἰδίους ὀφθαλμοῖς εἶδομεν καὶ ἤδη μαν-

θάνομεν τὰς ὁσημέραι συμβαινούσας ἐν τῇ αὐτόθι σκήτη ἀκαταστασίας καὶ τὰς μεταξὺ ὑμῶν ἀλληλομαχίας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ τῶν πατέρων τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Κουτλουμουσίου· ὅθεν διὰ νὰ ἀρθῶσιν ἐκ μέσου τὰ τοιαῦτα, ἀλλότρια ὄντα καὶ ἀνοίκεια τοῖς τὸν μονήρη βίον προελομένοις, διωρισάμεθα τοὺς ὀσιωτάτους τὸν τε προηγούμενον τῶν Ἰβήρων κὺρ Διονύσιον, καὶ τὸν ἐκ τῆς Ἁγίας Ἄννης ἐν πνευματικοῖς πατράσι κὺρ Ἰωάννην, καὶ τὸν ἐκ τῆς σκήτης τοῦ Τιμίμου Προδρόμου τῶν Ἰβήρων λογιώτατον κὺρ Χριστοφόρον, διὰ νὰ ἔλθωσιν αὐτόθι ἐξαρχικῶς, καὶ θῶσιν εἰς τάξιν καὶ αὐτὴν τὴν σκήτην, καθὼς αὐτοῖς ἐκκλησιαστικῶς γράφομεν, διὰ νὰ φυλάττητε τοὺς ἐν κεφαλαίοις κανόνας ἀπαρατρέπτους, οὓς διακρατεῖ καὶ ἡ σκήτη τοῦ Τιμίμου Προδρόμου τῶν Ἰβήρων. Τούτου χάριν καὶ γράφοντες ἐντελλόμεθα καὶ ἐπιτάττομεν ὑμῖν ἀμεταθέτως, ὅπου πληροφορούμενοι ταῦτα καλῶς νὰ πεισθῆτε εὐγνωμόνως εἰς τὰς διορίας καὶ ἀποφάσεις τῶν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τριῶν τούτων διορισθέντων, ποιῶντες προθύμως καὶ φυλάττοντες διὰ παντὸς τοὺς ἐκτεθησομένους παρ' αὐτῶν ὅρους ἐν κεφαλαίοις καὶ κανόνας, καὶ ὑπογράφοντες διὰ τὴν εὐστάθειαν καὶ ἀρίστην διοίκησιν καὶ αὐτῆς τῆς Σκήτης, καὶ τὴν ὁμόνοιαν ὑμῶν καὶ κατὰ Χριστὸν σύμπνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ εὐνομίαν, προσέχοντες καλῶς ἵνα μὴ γένηται παρεκτροπὴ τις μέχρι κεραίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν περὶ τὰ τοιαῦτα διακελεύσεων, ἐπειδὴ ὅστις φωραθῆ καθ' οἰονδήτινα τρόπον ἀντιπράττων καὶ ἀντιτασσόμενος, οἱ τοιοῦτοι γνωστοὶ γενόμενοι ἡμῖν, καθυποβληθήσονται ἐσχάταις ἐκκλησιαστικαῖς ποιναῖς, καὶ λήψονται τὰπίχειρα τῆς κακίας αὐτῶν καὶ ἀπειθείας ἀποκριματίστως, καὶ οὐδεὶς δύναται φυγεῖν τὴν τῆς Ἐκκλησίας δικαίαν μάστιγα καὶ ποινήν, καὶ ἵνα μὴ πάθῃτε τὰ τοιαῦτα ἀπενκαῖα, ποιήσατε σύμπαντες ὡς γράφομεν ἐξ ἀποφάσεως, εἴη δὲ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις μεθ' ὑμῶν.

,αψ4θ' σεπτεμβρίου κβ'

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης

4

Αἰτητικὸ γράμμα πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς τῆς Ρωσίας γιὰ συλλογὴ ἐράνων καὶ γιὰ τὸν πλουτισμὸ τῆς Σκήτης σὲ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα. 1842, 30 Μαρτίου. (Στὸ ἀρχεῖο τῆς Σκήτης. Ἀντίγραφο).

Ἴσον ἀπαράλακτον

Δια τοῦ παρόντος ἐνσφραγίστου, καὶ ἐνυπογράφου, γράμματος δηλοποιούμεν οἱ κάτοθεν, ὅτι εἰς τὸ ἁγιώ'νυμον ὄρος τοῦ Ἁθωνος, ἐν τοῖς ὄριοις τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Κουτλουμουσίου εἶναι σκήτη τιμωμένη ἐπονόματι τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ ἰάματικῦ Παντελεήμονος

ἤτις ἐκτίσθη προχρόνων ἐξίνα τεσσάρων καὶ οἱ τότε εὐρισκόμενοι ἀδελφοὶ οἱ καὶ κτήτορες ἔκτισαν καὶ τὸ κυριακὸν (κυριακὸν λέγεται ἐπειδὴ συνάζονται τὰς κυριακὰς καὶ ἑωρτὰς ὅλου τοῦ χρόνου καὶ ψάλλουν ὅλοι κοινῶς τὰς ἀκολουθίας.) οἱ τότε ἔκτισαν ἐκ θεμελίων τὸ κυριακὸν καὶ ἐκόσμησαν μετρίως ὡς ἐδυνήθησαν ἀπὸ τα πλεόν χρειώδη συνδρομῆ τῶν φιλοχρίστων. εἰς δὲ τοῦς 1821 εἰς τὴν ἐπακολουθήσασιν ἀποστασίαν, ἠρπάγισαν ὅλα τὰ σκεύη τοῦ κυριακοῦ, ἄλλα ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν κρατούντων, καὶ ἄλλα ἀπὸ τοὺς ἀποστατίσαντας ὁμοφύλους καὶ ἔμεινε (φεῦ) ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελώνι, καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηράτῳ. Ἐσυνάξαμεν πάλιν ἐκ δευτέρου μερικὰ ἱερὰ σκεύη τὰ πλεόν ἐπάναρχες, πλὴν λείπουσι πολλὰ χρειώδη. καὶ ὄντες εἰς ἀπορίαν οἰκονομία Θεοῦ ἀνταμώσαμεν τὸν χρησιμώτατον ἐν πραγματευταῖς κύριον Ἰγνάτιον τοῦ Στεφάνου, μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ κύρ Βαρλαάμ, ὁ ὁποῖος ἰδὼν τὴν ἀκοσμίαν τοῦ κυριακοῦ μας ἐλυπήθη μεγάλως καὶ μας ἐπαριώρισε λέγωντας ὅτι ἐγὼ ἔχω φίλους πλουσίους εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ ἤμπορῶ νὰ οἰκονομήσω διὰ στολισμὸν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ κυριακοῦ σας. ὅθεν τὸν εὐχαριστήσαμεν μεγάλως εὐχθήτημ ἐν τε ὀλοψύχως, καὶ ἰδόντες αὐτοὺς ἀνθρώπους τιμίους καὶ εἰς τὰ θεῖα εὐλαβεῖς τοὺς ἐπαρκαλέσαμεν καὶ παρεκινήσαμεν εἰς τὸ θεῖον τοῦτο ἔργον. "Ὅσοι λοιπὸν τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων φιλόχριστοι καὶ ἅπαντες εὐσεβεῖς χριστιανοὶ συνδράμετε καὶ βοηθήσατε ἕκαστος καθὰ δυνάμειος ἔχει καὶ ἀγαθῆς προαιρέσεως, παρακινούντες καὶ ἄλλους φιλοχρίστους ὅσους γνωρίζετε εἰς τὰ περὶ ταῦτα εὐλαβεῖς, γράφοντες ἕκαστος ἡμῶν καὶ τὰ τίμια αὐτοῦ ὀνόματα ἵνα μνημονεύονται ἀδιαλείπτως τε καὶ χρεωστικῶς μετὰ τῶν ἀειμνήστων κτητόρων τῆς ἱερᾶς σκῆτεως, παρ' ἡμῶν τε καὶ τῶν μεταγενεστέρων, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. Θέλετε δὲ ἔχει καὶ τὸν πλουσιόδωρον Θεὸν διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος, πληρωτὴν μυριοπλάσιον τῆς ἐλεημοσύνης σας, ἰατρὸν εἰς τὰς ἀσθενείας σας, νὰ σᾶς σκεπάζῃ ἀπὸ ὄρατοῦς καὶ ἀοράτους ἐχθροῦς, χαρίζωντάς σας τὰ ἐγκώσμια, καὶ ὑπερκόσμια ἀγαθὰ. σημειοῦμεν δὲ καὶ τὰ ὅσα ἐπαρκαγγείλαμεν εἰς τὴν ἐντιμότητά του νὰ οἰκονομήσῃ. "Ἐν δησκόπητρον μετὰ καλήματα, καὶ ἀέραν, ἐν εὐαγγέλιον κεκοσμιμένον, δύο στολαῖς ἱερατικαῖς, μίαν διακονικὴν, κόσμισιν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος κατὰ τὸ μέτρον ὁποῦ ἐπῆρε, ἕναν πολυέλεον διὰ τὸ καθολικόν, ἕναν σταυρον κοσμιμένον καὶ τιμίαν κόσμισιν σταυροῦ εἰς τὸ μέτρον ὅπου αὐτὸς εὐχαριστήτε, ἐν ἄρτοφόριον διὰ τὸν προηγιασμένον ἅγιον ἄρτον, μίαν ἄρτοκλασίαν καὶ ἑξαπτέρυγα διατὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ μίαν σκέπην τῆς ἁγίας τραπέζης, δύο πάλες τοῦ ἱεροῦ, τέσσαρες ποδιαῖς διὰ τοῦς ἁγίους ὅπου εἶναι εἰς τὰς κολόνες, δύο σταυροῦς ἑ-

χοντας τέσσαρα σμάλτα ἢ πέντε καὶ δρακόντια δύο εἰς τὸ πλάγιον διὰ να βάνουν λαμπάδας εἰς τὸν ἐσταυρομένον μας Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὴν ὄρεάν πῆλην ἔσωθεν εἰς τὴν κλίμησιν τῆς Θεοτόκου, μία καμπάνα ἕως ὀκτάδες ἑκατόν, διὰ τὸ ἀρχονταρίνι προσκέφαλα, κιλίμια, σκεπάσματα ὅσα οἰκονομήσῃ διὰ ἀνάπαυσιν τῶν ξένων. αὐτὰ ὑπεσχέθη ὁ ρηθεὶς κύρ Ἰγνάτιος πραγματευτῆς τῆς οἰκονομήσῃ, συνδρομῇ τῶν Φιλοχρίστων, εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ καὶ Θεοῦ συνεργουῦντος τὰ φέρῃ μόνος του τὰ κάμη παρόδοισιν. τούτου χάριν ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν ἐνσφράγιστον, καὶ ἐνυπόγραφον ἡμῶν γράμμα καὶ ἐδόθη τῇ αὐτοῦ τιμιότητι εἰς ἐίδειξιν.

Τὸ 1842 μαρτίου 30

Ἔπαντες οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ σκῆτι τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος εὐρισκόμενοι ἀδελφοὶ βεβαιοῦμεν.

(Ἐκολουθοῦν οἱ ὑπογραφές).

(Στὸ περιθώριον): Ἔτι δὲ καὶ τὸ κυριακὸν εἶναι ἀζωγράφιστον. καὶ δίχως τέμπλον. καὶ δίχως μάρμαρα εἰς τὸ ἔδαφος.

ΜΙΧΑΗΛ Δ. ΚΑΤΡΑΜΑΔΟΣ

Καρυές, Ἀθωνιὰς Σχολή

ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης

Π Ι Ν Α Κ Ε Σ 1

Α' ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ

- Ἁγιασματάριον 16. 17. 23
Ἁγιασμοῦ μικροῦ ἀκολουθία 23, 6. 33
Ἁγιορειτῶν πατέρων ἀκολουθία 9 Λόγος ἐγκωμιαστικός 9
Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Ἀκολουθία ἀνακομιδῆς λειψάνων 25
Ἀκαθίστου, Διήγησις περὶ 13, 10
Ἀκολουθία — βλ. ἁγιασμοῦ, ἁγιορειτῶν πατέρων, Ἀθανάσιος Ἀλεξανδρείας, Ἀρέθας μεγαλομ., Ἁγασίμος ὁ νέος, Γοβδελαῆς ἁγ., Εὐβούλη ὁσ., εὐχελαίου, Μηνᾶς ἁγ., μνημοσύνου, νεκρώσιμος, Παντελεήμων ἁγ., Σκέπη ἁγ., Συμεῶν νέος θεολ.
Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου, Λόγος εἰς Ὑπαντήν 13, 9
Ἀναστασιματάριον 22. 30
Ἀναστάσιος Σιναιτῆς 13, 15
Ἀρέθας μεγαλομ., Ἀκολουθία 5
Βιβλιοθήκη Κυριακοῦ Σκήτης, Κατάλογος βιβλίων 28, 2

- Γεράσιμος ὀσιμ. ὁ νέος († 1812), Ἀκολουθία 8 Βίος 8
Γερμανὸς Κπόλεως, Λόγος εἰς τὰ εἰσόδια 13, 8
Γεροντικὸν (συναγωγὴ κεφαλαίων) 11 ἀποσπάσματα 13, 4
Γεώργιος, ἁγ. Λόγος εἰς 13, 16
Γλυκὺς, Ἰωάννης (μουσικός) 22. 30
Γοβδελαῆς ἁγ., Ἀκολουθία 2. 3. 17, 1 Μαρτύριον 3 Θαῦμα 3
Γρηγόριος Ε' πατριάρχης 34
Γρηγόριος ἱεροῦ. Σκοπελίτης, ποίημα περὶ ὀσιμ. Γερασίμου τοῦ νέου 8
Δοξαστάριον 21
Εἰρηολόγιον 20
Ἐλλάδιος, Διήγησις πρὸς Μ. Βασιλείον 13, 2
Ἐπιφάνιος Κύπρου, Λόγος 24, 5
Ἐπιφάνιος πατρ. Κπόλεως, Εὐχὴ 3
Εὐβούλη ὁσία, Ἀκολουθία 24, 2
Εὐθύμιος, κτίτωρ μονῆς Ἰβήρων 21
Εὐφύμιος (Ἐπιφάνιος) πατρ. Κπόλεως, Εὐχὴ 3

1. Ἀναφέρονται μόνο στὸν κατάλογο τῶν χειρογράφων τῆς Σκήτης, καὶ ὄχι στὸ προλογικὸ σημείωμα καὶ τὸ Ἐπίμετρο. Οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν στοὺς κώδικες.

- Εὐφροσύνη ὁσία, μετονομασθεῖσα Σμάραγδος 13, 7
 Εὐχαὶ διάφοροι 17, 2
 Εὐχελαίου ἀκολουθία 16
 Θεόδωρος Στουδίτης, Κατηχήσεις 26
 Θεοφάνης, Κανὼν ἁγ. Παντελεήμονος 6
 Ἰάκωβος μοναχός, Ἀκολουθία ἁγ. Σκέπης 1
 Ἰωάννης Χρυσόστομος, Λόγοι 11. 12. 13. 14 Βίος εἰς φράσιν κοινῆν 13, 1
 Καστανοφύλλης, Κύριλλος, Βίος ὁσ. Γερασίου τοῦ νέου 8
 Κεφαλαίων συναγωγή 11
 Κιγάλας, Ἰακάρων, Στίχοι πρὸς ἁγ. Γοβδελαῖν 3
 Κοιρανίδης, Νέφουτος, Ἀκολουθία ὁσ. Γερασίου τοῦ νέου 8
 Κώδιξ Σκήτης ἁγ. Παντελεήμ. 34. 37
 Λειτουργία Χρυσοστόμου 23, 3
 Μακρίος ὁ Ρωμαῖος, Βίος 13, 5
 Μάμας μεγαλομ., Εὐχαὶ 16
 Μάξιμος Πελοποννήσιος, Κυριακοδρόμιον 12. 14
 Μαρία Θεοτόκος, Λόγος εἰς εἰσόδια (Γερμανοῦ Κπόλεως) 13, 8 εἰς Ἰπαπαντῆν (Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου) 13, 9—βλ. καὶ Σκέπη ἁγία
 Μηναῖς ἁγ., Ἀκολουθία 35. 36
 Μηναῖον Ἀπριλίου (ἀπόσπ.) 31
 Μνημοσύνου ἀκολουθία 6
 Μόδεστος ἁγ., Εὐχὴ 16
 Μπαλάσιος ἱερεὺς (μουσικός) 20
 Μπουνιαλῆς Τζάνε, Ἐμμανουήλ, Ἀκολουθία ἁγ. Γοβδελαῖ 3
 Νεκρώσιμος ἀκολουθία μοναχῶν 24, 1
 Νικήτας Παφλαγῶν, Ἐγκώμιον εἰς ἁγ. Παντελεήμονα 10, 2
 Νικόδημος Ἀγιορείτης, Ἀκολουθία ἀγορευτῶν πατέρων 9
 Παντελεήμων ἁγ., Ἀκολουθία 7. 10. 38 Ἐγκώμιον 7. 15, 3. 29 μικρὸς ἑσπερινός 1 κανὼν 6. 28, 3
 Μαρτύριον (εἰς κοινῆν γλῶσσαν) 15, 1
 Παράκλησις 27
 Παπαδικὴ (ἀπόσπ.) 32
 Παρασκευὴ μεγαλομ., Μαρτύριον 13, 6
 Πέτρος καὶ Παῦλος ἀπόστολοι, Μαρτύριον 13, 3
 Πρόχωρος διάκονος, Περὶ θαυμάτων ἁγ. Ἰωάννου Θεολόγου 4
 Σκέπη ἁγία, Ἀκολουθία 1. 2 Ἐκλογή πολυελέου 1 Λόγος ἐγκωμιαστικός 1. 2
 Στιχηράριον (Ἀυθολογία) 19
 Συμεὼν νέος θεολόγος, Ἀκολουθία 24, 3
 Λόγος ἐγκωμιαστικός 24, 4
 Συμεὼν Θεσσαλονίκης, Περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας 18
 Τζάνε Ἐμμανουήλ—βλ. Μπουνιαλῆς Τζάνε
 Τριάς ἁγία, Ἱστορίαι περὶ 15, 2
 Τρύφων ἁγ., Εὐχὴ 16. 17, 6. 23, 6
 Ὑπάτιος ἁγ., Εὐχὴ 17, 2, 6
 Ψαλμοὶ Δαυὶδ, Ἐκλογή 28, 4
- Β' ΠΑΛΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ¹
- Ἀθανάσιος μον. Κουτλουμουσιανός, γρ. (;) (1909) 27. 38 Α
 Ἀθανάσιος ἱερομ. Ναύπλιος, γρ. (1745) 20 Β
 Ανατόλιος ὁ ἐκ Λευκάδος, γρ. (1897) 8
 Βασίλειος μοναχός, κτ. (1832) 30 Ββ
 Γρηγόριος ἱερομ. Ρυμπουνίδης, γρ. (1881) 5 Β
 Δανιὴλ κοινοβιότης, ἀφ. 19 Ββ
 Θεοδόσιος ἱερομ., κτ. (1766) 23 Ββ
 Ἰάκωβος ἱερομ. Ἰβηροσηκιώτης, γρ. (1918) 29
 Ἰάκωβος μοναχός, γρ. (1855) 3 Β
 Ἰωάννης ἱερεὺς Βυζάντιος, σακελλάριος Μ. Ἐκκλησίας, γρ. (1689) 11 Β
 Ἰωάννης ἱεροδ. ὠρολογοποιός, χορ. 24, 2
 Καστανοφύλλης—βλ. Κύριλλος Καστανοφύλλης
 Κράλης (;) Σακελλίου, ἱερεὺς, κτ. 11 Β
 Κύριλλος Καστανοφύλλης, γρ. (1806) 28 Β
 Κύριλλος μοναχός, γρ. (1619) 17 Β
 Νικηφόρος, χορ. 3 Β
 Πανάρετος μοναχός Χῖος, κτ. 13 Ββ
 Παντελεήμων ἱερομ. Πελοποννήσιος, γρ. (1888, 1895) 15. 36
 Ραδοῦλβοδα μονῆ (Βουκουρέστιον), κτ. 13 Ββ
 Ρυμπουνίδης—βλ. Γρηγόριος ἱερομ.
 Στέφανος μοναχός, γρ. (1912) 38
 Χαράλαμπος μον. Σέρβος, χορ. (1895) 36
- Γ' ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΑ
1619 : 17	1806 : 28
1673 : 14	1856 : 1
1689 : 11	1909 : 27
1745 : 20	1918 : 29
1799 : 34	

1. γρ.=γραφεὺς, κτ.=κτῆτωρ, ἀφ.=ἀφιερωτής, χορ.=χορηγός